

РЕПУБЛИКА СРБИЈА

УПРАВА ЗА ЗАЈЕДНИЧКЕ ПОСЛОВЕ РЕПУБЛИЧКИХ ОРГАНА

**ОДЕЉЕЊЕ ЗА ИНФОРМАЦИОНО-ДОКУМЕНТАЦИОНЕ
И БИБЛИОТЕЧКЕ ПОСЛОВЕ**

**ИНФОРМАТИВНИ
БИЛТЕН**

**БРОЈ 3
2017.**

Одељење за информационо-документационе и библиотечке послове Управе за заједничке послове републичких органа већ више од тридесет година једном месечно објављује Информативни билтен, којим обавештава кориснике о обновљеном информационо-документационом и библиотечком фонду.

Обавештавамо кориснике да БАЗИ ПРАВНИХ ПРОПИСА Одељења за информационо-документационе и библиотечке послове Управе, која је дневно ажурна и притом бесплатна, могу приступити путем следеће интернет адресе:
<http://bpp.uzzpro.gov.rs>

Из наше базе која садржи преко 100.000 прописа, за свега неколико минута може се добити како важећи тако и неважећи пропис, у штампаној верзији или електронском поштом, као и телефонским путем свака информација о статусу траженог прописа.

БИЛТЕНИ у електронском облику могу се преузети на адреси:
<http://www.uzzpro.gov.rs/biblioteka-bilteni.html>

Целокупан библиотечки фонд може се погледати на адреси:
<http://www.uzzpro.gov.rs/biblioteka-knjige.html>

Дигитална библиотека налази се на адреси:
<http://www.uzzpro.gov.rs/biblioteka-digit.html>

За коришћење целокупног фонда, као и за информације о правним прописима објављеним у службеним гласилима, корисници се могу обратити Одељењу:

1. Немањина бр. 22-26,
телефон: 3616-296, 363-1620, 363-1104, 3613-734/лок. 1620 и 1104
или електронски: **biblioteka@uzzpro.gov.rs**

Главни и одговорни уредник: Смиља Богдановић, начелник Одељења
(**smilja.bogdanovic@uzzpro.gov.rs**)

Технички уредник: Јелена Васиљевић, оператер за системе базе података

Сарадници: Гордана Јуришић, документалиста
Смиљана Павков, документалиста
Гордан Горунуовић, оператер за системе базе података
Гордана Михајловић, оператер припреме података
Радмила Тубин-Михајловић, оператер припреме података
Дејан Станојловић, оператер за системе базе података

Лектор: Смиља Богдановић

Коректор: Јелена Васиљевић

Компјутерска обрада: Радинка Мићовић, програмер софтверских решења и
Одељење за информационо-документационе и библиотечке послове

ШТАМПА: УПРАВА ЗА ЗАЈЕДНИЧКЕ ПОСЛОВЕ РЕПУБЛИЧКИХ ОРГАНА

Београд, Немањина 22-26

САДРЖАЈ

- 1.** Преглед одабраних правних прописа објављених у службеним гласилима Републике Србије, Аутономне Покрајине Војводине и Града Београда
- 2.** Списак претплата на дневне листове, службена гласила и часописе
- 3.** Избор старих прописа
- 4.** Преглед старих публикација
- 5.** Преглед нових књига
- 6.** Листа најчитанијих књига

1

**ПРЕГЛЕД ОДАБРАНИХ ПРАВНИХ ПРОПИСА
ОБЈАВЉЕНИХ У СЛУЖБЕНИМ ГЛАСИЛИМА
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ, АУТОНОМНЕ ПОКРАЈИНЕ
ВОЈВОДИНЕ И ГРАДА БЕОГРАДА**

УСТАВНОПРАВНИ И ПОЛИТИЧКИ СИСТЕМ

Службени гласник Републике Србије

Указ о опозиву са дужности изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије у Републици Естонији, на нерезиденцијелној основи са седиштем у Хелсинкију, Славка Круљевића, Службени гласник Републике Србије бр. 17/2017

Указ о постављењу на дужност изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије у Републици Естонији, на нерезиденцијелној основи са седиштем у Хелсинкију, Саше Обрадовића, Службени гласник Републике Србије бр. 17/2017

Указ о постављењу на дужност изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије у Републици Словенији, Зоране Влатковић, Службени гласник Републике Србије бр. 17/2017

Указ о опозиву са дужности изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије при Светој Столици у Ватикану, Мирка Јелића, Службени гласник Републике Србије бр. 24/2017

Указ о опозиву са дужности изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије у Краљевини Белгији, Весне Арсић, Службени гласник Републике Србије бр. 29/2017

Пословник о раду Државног већа тужилаца, Службени гласник Републике Србије бр. 29/2017

Уредба о оцењивању полицијских службеника и других запослених у Министарству унутрашњих послова, Службени гласник Републике Србије бр. 17/2017

Уредба о утврђивању Програма подстицаја за спровођење мера и активности неопходних за достизање утврђених циљева из области управљања миграцијама за 2017. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 26/2017

Уредба о начину спровођења дисциплинског поступка у Министарству унутрашњих послова, Службени гласник Републике Србије бр. 26/2017

Уредба о изменама и допуни Уредбе о утврђивању Државног програма обнове инфраструктуре која је у надлежности јединице локалне самоуправе, Службени гласник Републике Србије бр. 26/2017

Уредба о униформи, ознакама и опреми полицијских службеника, Службени гласник Републике Србије бр. 27/2017

Одлука о расписивању избора за председника Републике, Службени гласник Републике Србије бр. 15/2017

Одлука о обрасцима за подношење предлога кандидата за председника Републике, Службени гласник Републике Србије бр. 16/2017

Одлука о образовању Координационог тела за унапређење адресног регистра, Службени гласник Републике Србије бр. 17/2017

Одлука о оснивању Координационог тела за праћење реализације Стратегије за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији за период од 2016. до 2025. године, Службени гласник Републике Србије бр. 17/2017

Одлука о отварању Конзулата Републике Србије у Албуфеири, Република Португалија, Службени гласник Републике Србије бр. 17/2017

Одлука Уставног суда Републике Србије којом се утврђује да Правилник о начину вођења евиденције о изреченим васпитним мерама и казни малолетничког затвора (Службени гласник РС, број 63/2006), није у сагласности са Уставом и законом, Службени гласник Републике Србије бр. 24/2017

Одлука о изменама и допунама Пословника о раду Високог савета судства, Службени гласник Републике Србије бр. 24/2017

Одлука о измени Одлуке о броју судија у судовима, Службени гласник Републике Србије бр. 24/2017

Одлука о објављивању укупног броја бирача у Републици Србији, Службени гласник Републике Србије бр. 25/2017

Одлука о одређивању времена почетка и завршетка гласања на бирачким местима у иностранству, Службени гласник Републике Србије бр. 25/2017

Одлука о поништавању свих правних последица аката и радњи привремених институција самоуправе у Приштини који се односе на неосновано одузимање имовине Републике Србије, Службени гласник Републике Србије бр. 26/2017

Одлука о образовању Координационог тела за успостављање и развој Централног регистра становништва Републике Србије, Службени гласник Републике Србије бр. 26/2017

Правилник о изменама и допунама Правилника о јавнобележничкој канцеларији и радном времену јавног бележника, Службени гласник Републике Србије бр. 15/2017

Правилник о изменама Правилника о додели средстава прикупљених по основу одлагања кривичног гоњења, Службени гласник Републике Србије бр. 21/2017

Правилник о изменама и допуни Правилника о врстама посебних услуга дипломатско-конзуларних представништава, износу трошкова за посебне услуге и начину евидентирања прихода по основу наплаћених конзуларних такси, Службени гласник Републике Србије бр. 23/2017

Исправка Правилника о стручном усавршавању матичара, Службени гласник Републике Србије бр. 21/2017

Упутство за спровођење избора за председника Републике, расписаних за 2. април 2017. године, Службени гласник Републике Србије бр. 16/2017

Упутство за спровођење гласања на изборима за председника Републике расписаним за 2. април 2017. године, на територији Аутономне Покрајине Косово и Метохија, Службени гласник Републике Србије бр. 28/2017

Решење о додели мандата члана националног савета ради попуне упражњеног места у Националном савету хрватске националне мањине, Службени гласник Републике Србије бр. 17/2017

Решење о додели мандата члана националног савета ради попуне упражњеног места у Националном савету мађарске националне мањине, Службени гласник Републике Србије бр. 17/2017

Решење о одређивању бирачких места за гласање на изборима за председника Републике, расписаним за 2. април 2017. године, Службени гласник Републике Србије бр. 20/2017

Решење о измени Решења о утврђивању листе означених лица, Службени гласник Републике Србије бр. 23/2017

Решење о утврђивању Листе кандидата за избор председника Републике, Службени гласник Републике Србије бр. 24/2017

Решење о изменама и допунама Решења о одређивању бирачких места за гласање на изборима за председника Републике, расписаним за 2. април 2017. године, Службени гласник Републике Србије бр. 24/2017

Решење о измени Решења о одређивању бирачких места за гласање на изборима за председника Републике, расписаним за 2. април 2017. године, Службени гласник Републике Србије бр. 24/2017

Решење о измени Решења о одређивању бирачких места за гласање на изборима за председника Републике, расписаним за 2. април 2017. године, Службени гласник Републике Србије бр. 24/2017

Решење о утврђивању броја гласачких листића за гласање на изборима за председника Републике, расписаним за 2. април 2017. године, Службени гласник Републике Србије бр. 25/2017

Решење о изменама Решења о одређивању бирачких места за гласање на изборима за председника Републике, расписаним за 2. април 2017. године, Службени гласник Републике Србије бр. 26/2017

Решење о изменама Решења о одређивању бирачких места за гласање на изборима за председника Републике, расписаним за 2. април 2017. године, Службени гласник Републике Србије бр. 28/2017

Решење о изменама Решења о утврђивању листе означених лица, Службени гласник Републике Србије бр. 29/2017

Решење о измени Решења о одређивању бирачких места за гласање на изборима за председника Републике, расписаним за 2. април 2017. године, Службени гласник Републике Србије бр. 29/2017

Допунско решење о одређивању бирачких места за гласање на изборима за председника Републике, расписаним за 2. април 2017. године, Службени гласник Републике Србије бр. 22/2017

Решење о изменама Допунског решења о одређивању бирачких места за гласање на изборима за председника Републике, расписаним за 2. април 2017. године, Службени гласник Републике Србије бр. 24/2017

Решење о измени Допунског решења о одређивању бирачких места за гласање на изборима за председника Републике, расписаним за 2. април 2017. године, Службени гласник Републике Србије бр. 29/2017

Роковник за вршење изборних радњи у поступку спровођења избора за председника Републике, расписаних за 2. април 2017. године, Службени гласник Републике Србије бр. 16/2017

Правила о раду бирачких одбора за спровођење избора за председника Републике, расписаних за 2. април 2017. године, Службени гласник Републике Србије бр. 18/2017

Објашњење за примену члана 16. став 4. Правила о раду бирачких одбора за спровођење избора за председника Републике, расписаних за 2. април 2017. године, Службени гласник Републике Србије бр. 24/2017

Кодекс полицијске етике, Службени гласник Републике Србије бр. 17/2017

Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори

Меморандум о разумевању у области дигитализације јавне управе између Министарства државне управе и локалне самоуправе Републике Србије и Министарства за јавну управу Републике Словеније, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2017

Обавештење о датуму ступања на снагу Протокола уз Споразум о стабилизацији и придруживању између Републике Србије, са једне стране и Европских заједница и њихових држава чланица, са друге стране, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2017

ФИНАНСИЈЕ И ПРИВРЕДА

Службени гласник Републике Србије

Уредба о утврђивању Програма управљања водама у 2017. години, Службени гласник Републике Србије бр. 17/2017

Уредба о распореду и коришћењу средстава за субвенционисање заштићених природних добара од националног интереса у 2017. години, Службени гласник Републике Србије бр. 17/2017

Уредба о изменама и допунама Уредбе о усклађивању номенклатуре Царинске тарифе за 2017. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 17/2017

Уредба о измени Уредбе о начину спровођења оцењивања усаглашености, садржају исправе о усаглашености, као и облику, изгледу и садржају знака усаглашености, Службени гласник Републике Србије бр. 23/2017

Одлука о изменама Одлуке о врсти, висини и начину плаћања накнаде за услуге царинског органа, Службени гласник Републике Србије бр. 23/2017

Одлука о образовању Радне групе за реализацију пројекта „Београд – Јужни Јадран” Е-763, деонице: Прељина–Пожега и Пожега–Бољаре, Службени гласник Републике Србије бр. 23/2017

Одлука о утврђивању висине такси за јавне услуге које пружа Антидопинг агенција Републике Србије у 2018. години, Службени гласник Републике Србије бр. 23/2017

Одлука о изменама и допунама Одлуке о јединственој тарифи по којој Народна банка Србије наплаћује надокнаду за извршене услуге, Службени гласник Републике Србије бр. 24/2017

Одлука о изменама и допунама Одлуке о случајевима и условима плаћања, наплаћивања, уплата и исплата у ефективном страном новцу, Службени гласник Републике Србије бр. 24/2017

Одлука о изменама и допуни Одлуке о образовању Савета за унапређење сектора информационих технологија, Службени гласник Републике Србије бр. 26/2017

Одлука о измени Методологије за одређивање цене природног гаса за јавно снабдевање, Службени гласник Републике Србије бр. 29/2017

Одлука о измени Методологије за одређивање цене приступа систему за дистрибуцију природног гаса, Службени гласник Републике Србије бр. 29/2017

Правилник о прегледима лифтова у употреби, Службени гласник Републике Србије бр. 15/2017

Правилник о безбедности у лифтовима, Службени гласник Републике Србије бр. 15/2017

Правилник о примени изузетака од обавезе објављивања проспекта, Службени гласник Републике Србије бр. 15/2017

Правилник о злоупотребама на тржишту, одобрењу трговања током периода забране трговања и истраживању тржишта, Службени гласник Републике Србије бр. 15/2017

Правилник о изменама и допунама Правилника о надзору који спроводи Комисија за хартије од вредности, Службени гласник Републике Србије бр. 15/2017

Правилник о евиденцији и обрасцу сертификата о професионалној оспособљености лица одговорног за послове управљања превозом путника, Службени гласник Републике Србије бр. 16/2017

Правилник о условима и поступку усаглашавања предлога редова вожње у међумесном превозу, Службени гласник Републике Србије бр. 16/2017

Правилник о путном листу за домаћи ванлинијски превоз путника, Службени гласник Републике Србије бр. 16/2017

Правилник о подацима о броду и отпаду које је домаћи брод дужан да преда надлежном органу државе луке, Службени гласник Републике Србије бр. 16/2017

Правилник о условима и поступку давања у закуп и на коришћење пољопривредног земљишта у државној својини, Службени гласник Републике Србије бр. 16/2017

Правилник о престанку важења Правилника о условима и начину остваривања права на подстицаје у сточарству за квалитетна приплодна грла, Службени гласник Републике Србије бр. 16/2017

Правилник о измени Правилника о одређивању царинских органа за царинење одређених врста робе или спровођење одређених поступака, Службени гласник Републике Србије бр. 17/2017

Правилник о обрасцу Документа о кретању опасног отпада, обрасцу претходног обавештења, начину његовог достављања и упутству за њихово попуњавање, Службени гласник Републике Србије бр. 17/2017

Правилник о методама рада у области геомагнетизма и аерономије, Службени гласник Републике Србије бр. 17/2017

Правилник о садржини обрасца реда вожње, садржини и начину вођења регистра и начину овере реда вожње у међумесном превозу, Службени гласник Републике Србије бр. 19/2017

Правилник о путном листу за међународни ванлинијски превоз путника, Службени гласник Републике Србије бр. 19/2017

Правилник о декларисању, означавању и рекламирању хране, Службени гласник Републике Србије бр. 19/2017

Правилник о утврђивању услуга предаје јела и пића за конзумацију на лицу места за сврху одређивања места промета услуга, у смислу Закона о порезу на додату вредност, Службени гласник Републике Србије бр. 21/2017

Правилник о утврђивању услуга у вези са непокретностима за сврху одређивања места промета услуга, у смислу Закона о порезу на додату вредност, Службени гласник Републике Србије бр. 21/2017

Правилник о утврђивању превозних средстава за сврху одређивања места промета услуга изнајмљивања тих средстава, у смислу Закона о порезу на додату вредност, Службени гласник Републике Србије бр. 21/2017

Правилник о изменама Правилника о начину и поступку остваривања пореских ослобођења код ПДВ са правом на одбитак претходног пореза, Службени гласник Републике Србије бр. 21/2017

Правилник о каматним стопама за које се сматра да су у складу са принципом „ван дохвата руке” за 2017. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 21/2017

Правилник о изменама и допунама Правилника о пореској пријави за порез по одбитку, Службени гласник Републике Србије бр. 21/2017

Правилник о измени Правилника о максимално дозвољеним количинама остатака средстава за заштиту биља у храни и храни за животиње и о храни и храни за животиње за коју се утврђују максимално дозвољене количине остатака средстава за заштиту биља, Службени гласник Републике Србије бр. 21/2017

Правилник о распореду и коришћењу средстава за подршку унапређења пословне инфраструктуре за 2017. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 21/2017

Правилник о Службеном регистру информација (који води Комисија за хартије од вредности), Службени гласник Републике Србије бр. 22/2017

Правилник о утврђивању Годишњег програма формирања и одржавања обавезних резерви нафте и деривата нафте за 2017. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 23/2017

Правилник о обрасцу сведочанства којим се потврђује да су осигурање или друго финансијско јемство на снази у односу на поморски брод ради покрића одговорности за штету због смрти или телесне повреде путника, Службени гласник Републике Србије бр. 23/2017

Правилник о Листи забрањених допинг средстава за коње, Службени гласник Републике Србије бр. 23/2017

Правилник о измени Правилника о начину паковања, декларисања и обележавања мирног вина, неких специјалних вина и других производа у производњи и промету, Службени гласник Републике Србије бр. 24/2017

Правилник о изменама Правилника о садржини и начину вођења стручног надзора, Службени гласник Републике Србије бр. 24/2017

Правилник о изменама и допунама Правилника о садржини, форми и начину објављивања годишњих, полугодишњих и кварталних извештаја јавних друштава, Службени гласник Републике Србије бр. 24/2017

Правилник о условима и начину остваривања права на подстицаје у сточарству за квалитетна приплодна грла, Службени гласник Републике Србије бр. 26/2017

Правилник о дозволама и центрима за обуку ваздухопловно-техничког особља контроле летења, Службени гласник Републике Србије бр. 25/2017

Правилник о подстицајима програмима за диверсификацију дохотка и унапређење квалитета живота у руралним подручјима кроз подршку младим пољопривредницима, Службени гласник Републике Србије бр. 29/2017

Правилник о подстицајима за инвестиције у физичку имовину пољопривредног газдинства за изградњу и опремање објеката за унапређење примарне пољопривредне производње, Службени гласник Републике Србије бр. 29/2017

Правилник о подстицајима за инвестиције у прераду и маркетинг пољопривредних и прехранбених производа и производа рибарства за набавку опреме у сектору млека, меса, воћа, поврћа и грожђа, Службени гласник Републике Србије бр. 29/2017

Правилник о утврђивању Годишњег програма основних геолошких истраживања за 2017. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 29/2017

Правилник о измени и допунама Правилника о утврђивању Плана издавања пригодних поштанских марака и вредносница и мотива редовних издања поштанских марака и вредносница, Службени гласник Републике Србије бр. 29/2017

Упутство о Методологији за израду процене угрожености од елементарних непогода и других несрећа и планова заштите и спасавања у ванредним ситуацијама, Службени гласник Републике Србије бр. 18/2017

Наредба о забрани сакупљања појединих заштићених врста дивље флоре и фауне у 2017. години, Службени гласник Републике Србије бр. 17/2017

Наредба о времену отворености аеродрома за одвијање јавног авио-превоза, Службени гласник Републике Србије бр. 26/2017

Списак стандарда из области машина, Службени гласник Републике Србије бр. 22/2017

Измене и допуне Јавнобележничке тарифе, Службени гласник Републике Србије бр. 17/2017

Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори

Споразум између Владе Републике Србије и Уједињених нација о Централној канцеларији Пројекта Транс-европске железнице, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2017

Меморандум између Министарства трговине, туризма и телекомуникација Републике Србије и Министарства одрживог развоја и туризма Црне Горе о сарадњи у области туризма, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2017

Обавештење о датуму ступања на снагу Уговора између Републике Србије и Великог Војводства Луксембург о избегавању двостругог опорезивања у односу на порезе на доходак и имовину, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2017

Обавештење о датуму ступања на снагу Меморандума о разумевању о сарадњи у области туризма између Министарства трговине, туризма и телекомуникација Републике Србије и Саудијског Високог савета за туризам и националну баштину Краљевине Саудијске Арабије, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2017

Обавештење о датуму ступања на снагу Споразума између Републике Србије и Уједињених нација о Централној канцеларији Пројекта Транс-европске железнице, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2017

Службени лист Аутономне Покрајине Војводине

Покрајинска скупштинска одлука о престанку рада Фонда за подршку инвестиција у Војводини „Vojvodina Investment Promotion – VIP“, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 10/2017

Покрајинска скупштинска одлука о оснивању Развојне агенције Војводине, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 10/2017

Одлука о додели средстава Покрајинског секретаријата за финансије у 2017. години за учешће у суфинансирању пројеката који се финансирају из фондова Европске уније, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 12/2017

Правилник о критеријумима за суфинансирање текућих поправки и одржавање зграда, објеката и опреме у установама високог образовања чији је оснивач Аутономна Покрајина Војводине, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 12/2017

Правилник о додели средстава за суфинансирање набавке конструкција и опреме за биљну производњу у заштићеном простору на територији АП Војводине у 2017. години, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 13/2017

Правилник о додели средстава за суфинансирање набавке опреме за наводњавање и изградњу експлоатационих бунара на територији АП Војводине за 2017. годину, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 13/2017

Правилник о додели средстава за набавку елемената система за заштиту од временских непогода на територији АП Војводине у 2017. години, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 13/2017

Правилник о додели подстицајних средстава путем конкурса за уклањање дивљих депонија с пољопривредног земљишта, односно привођење намени пољопривредног земљишта на територији АП Војводине у 2017. години, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 14/2017

Правилник о додели бесповратних средстава за опремање сточарских фарми у АП Војводини у 2017. години, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 14/2017

Правилник о додели средстава за суфинансирање инвестиција у пчеларство на територији Аутономне Покрајине Војводине у 2017. години, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 14/2017

Правилник о додели подстицајних средстава путем конкурса за суфинансирање уређења атарских путева и отресишта у 2017. години, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 14/2017

Годишњи програм основних геолошких истраживања на територији Аутономне Покрајине Војводине за 2017. годину, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 12/2017

Службени лист Града Београда

Исправка Одлуке о измени и допуни Одлуке о локалним комуналним таксама за територију града Београда, Службени лист Града Београда бр. 8/2017

Програм мера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја града Београда за 2017. годину, Службени лист Града Београда бр. 6/2017

РАДНИ ОДНОСИ, ЗДРАВСТВЕНА И СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

Службени гласник Републике Србије

Одлука о измени Плана здравствене заштите из обавезног здравственог осигурања у Републици Србији за 2017. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 19/2017

Одлука о изменама и допунама Одлуке о највишим ценама лекова за употребу у хуманој медицини, а чији је режим издавања на рецепт, Службени гласник Републике Србије бр. 23/2017

Одлука о измени Одлуке о образовању Комисије за давање сагласности за ново запошљавање и додатно радно ангажовање код корисника јавних средстава, Службени гласник Републике Србије бр. 23/2017

Правилник о програму обуке за стицање основних знања о личној хигијени и мерама заштите од заразних болести, начину његовог спровођења, висини трошкова, накнади за рад комисија и осталим питањима, Службени гласник Републике Србије бр. 15/2017

Правилник о приправности за рад полицијских службеника, Службени гласник Републике Србије бр. 16/2017

Правилник о измени Правилника о критеријумима за избор кандидата за полазнике стручног оспособљавања (припадника Министарства унутрашњих послова), Службени гласник Републике Србије бр. 17/2017

Правилник о допуни Правилника о условима за промет на велико лекова и медицинских средстава, подацима који се уписују у Регистар издатих дозвола за промет на велико лекова и медицинских средстава, као и начину уписа, Службени гласник Републике Србије бр. 17/2017

Правилник о изменама Правилника о уговарању здравствене заштите из обавезног здравственог осигурања са даваоцима здравствених услуга за 2017. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 19/2017

Правилник о изменама и допунама Правилника о медицинско-техничким помагалима која се обезбеђују из средстава обавезног здравственог осигурања, Службени гласник Републике Србије бр. 19/2017

Правилник о утврђивању Списка супстанци које се користе у недозвољеној производњи опојних дрога и психотропних супстанци, Службени гласник Републике Србије бр. 21/2017

Правилник о начину вођења, садржају и обрасцу евиденције о прекурсорима и другим супстанцама које могу бити употребљене за недозвољену производњу опојних дрога и психотропних супстанци, Службени гласник Републике Србије бр. 21/2017

Правилник о здравственим условима које морају испуњавати железнички радници, Службени гласник Републике Србије бр. 24/2017

Правилник о допунама Правилника о номенклатури лабораторијских здравствених услуга на примарном, секундарном и терцијарном нивоу здравствене заштите, Службени гласник Републике Србије бр. 24/2017

Правилник о мерама пружања помоћи у лукама и на бродовима лицима са инвалидитетом и лицима са смањеном покретљивошћу, Службени гласник Републике Србије бр. 29/2017

Исправка Правилника о изменама и допунама Правилника о друштвеном стандарду корисника пензија Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, Службени гласник Републике Србије бр. 16/2017

ОБРАЗОВАЊЕ, НАУКА, КУЛТУРА И ФИЗИЧКА КУЛТУРА

Службени гласник Републике Србије

Одлука о броју студената за упис у прву годину студијских програма Основних академских студија криминалистике, форензичког инжењерства, информатике и рачунарства и студијског програма Основних струковних студија криминалистике који се финансирају из буџета на Криминалистичко-полицијској академији за школску 2017/2018. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 29/2017

Одлука о броју студената за упис у прву годину студијских програма Мастер академских студија криминалистике, форензичког инжењерства и информатике и рачунарства који се финансирају из буџета на Криминалистичко-полицијској академији за школску 2017/2018. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 29/2017

Правилник о изменама и допунама Правилника о поступку, начину вредновања и квантитативном исказивању научноистраживачких резултата истраживача, Службени гласник Републике Србије бр. 21/2017

Правилник о националним евиденцијама у области спорта, Службени гласник Републике Србије бр. 24/2017

Правилник о изменама Правилника о висини стипендије професионалном припаднику Војске Србије за време школовања у иностранству, Службени гласник Републике Србије бр. 24/2017

Исправка Правилника о изменама Правилника о уговарању здравствене заштите из обавезног здравственог осигурања са даваоцима здравствених услуга за 2017. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 29/2017

Исправка Правилника о изменама и допунама Правилника о медицинско-техничким помагалима која се обезбеђују из средстава обавезног здравственог осигурања, Службени гласник Републике Србије бр. 29/2017

Решења о додели новчане награде за спортске резултате, Службени гласник Републике Србије бр. 23/2017

Решења о додели новчане награде за спортске резултате, Службени гласник Републике Србије бр. 29/2017

Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори

Програм културне сарадње између Министарства културе и информисања Републике Србије и Министарства културе Републике Албаније за период 2017–2021, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 1/2017

Службени лист Аутономне Покрајине Војводине

Покрајинска скупштинска одлука о изменама Покрајинске скупштинске одлуке о додели буџетских средстава за финансирање и суфинансирање програмских активности и пројеката у области основног и средњег образовања и васпитања и ученичког стандарда у Аутономној Покрајини Војводини, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 10/2017

Правилник о критеријумима за доделу средстава за даровите студенте установама високог образовања чији је оснивач Аутономна Покрајина Војводина, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 12/2017

Правилник о критеријумима за суфинансирање образовних програма/пројеката установа високог образовања чији је оснивач Аутономна Покрајина Војводине, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 12/2017

Правилник о критеријумима за суфинансирање учешћа на научним скуповима и боравку у иностранству научноистраживачких радника и студената који су показали посебне резултате, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 12/2017

Правилник о критеријумима за суфинансирање организовања научно-стручних скупова, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 12/2017

Правилник о критеријумима за суфинансирање програма/пројеката у области научноистраживачког развоја невладиних организација у Аутономној Покрајини Војводини, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 12/2017

Правилник о стручним саветима (које формира Покрајински секретаријат за високо образовање и научноистраживачку делатност), Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 13/2017

Правилник о додели буџетских средстава Покрајинског секретаријата за образовање, прописе, управу и националне мањине – националне заједнице за финансирање и суфинансирање модернизације инфраструктуре предшколских установа на територији Аутономне Покрајине Војводине, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 14/2017

РАЗНО

Службени гласник Републике Србије

Индекси потрошачких цена за фебруар 2017. године, Службени гласник Републике Србије бр. 23/2017

Подаци о просечним зарадама и просечним зарадама без пореза и доприноса по запосленом исплаћеним у фебруару 2017. године, Службени гласник Републике Србије бр. 29/2017

2

СПИСАК ПРЕТПЛАТА НА ДНЕВНЕ ЛИСТОВЕ, СЛУЖБЕНА ГЛАСИЛА И ЧАСОПИСЕ ЗА ПОТРЕБЕ БИБЛИОТЕКЕ УПРАВЕ У 2017. ГОДИНИ

ДНЕВНИ ЛИСТОВИ И ЧАСОПИСИ

1.	АЛО
2.	БЛИЦ
3.	ВЕЧЕРЊЕ НОВОСТИ
4.	ВРЕМЕ
5.	ДАНАС
6.	ИНФОРМЕР
7.	КУРИР
8.	НЕДЕЉНИК
9.	NEWSWEEK
10.	НИН
11.	ПЕЧАТ
12.	ПОЛИТИКА

СЛУЖБЕНА ГЛАСИЛА

1.	СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
2.	СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ – МЕЂУНАРОДНИ УГОВОРИ
3.	СЛУЖБЕНИ ЛИСТ АП ВОЈВОДИНЕ
4.	СЛУЖБЕНИ ЛИСТ ГРАДА БЕОГРАДА

СТРУЧНИ ЧАСОПИСИ

1.	КЊИЖЕВНЕ НОВИНЕ: лист за књижевност и друштвена питања
2.	ЛИПАР: часопис за књижевност, језик, уметност и културу
3.	РС PRESS
4.	ПРАВНА ПРАКСА: часопис за примену прописа

ОСТАЛЕ СЕРИЈСКЕ ПУБЛИКАЦИЈЕ

1.	БИЛТЕН ЈАВНИХ ФИНАНСИЈА
2.	БИЛТЕН ДРЖАВНОГ ПРАВОБРАНИЛАШТВА
3.	БИЛТЕН РЕПУБЛИЧКОГ ЗАВОДА ЗА СТАТИСТИКУ
4.	БИЛТЕН УСТАВНОГ СУДА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
5.	МЕСЕЧНИ СТАТИСТИЧКИ ПРЕГЛЕД
6.	САОПШТЕЊА РЕПУБЛИЧКОГ ЗАВОДА ЗА СТАТИСТИКУ

3

ИЗБОР СТАРИХ ПРОПИСА

„Фонд библиотеке Управе за заједничке послове републичких органа поседује значајну збирку старих књига, претежно закона, уредби и других прописа Кнежевине и Краљевине Србије, Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца и Краљевине Југославије, али и аустроугарских, немачких, руских, француских прописа и књига из области права. Законодавци у Србији током 19. и у првој половини 20. века, пажљиво, правно утемељено, понекад визионарски, каткад опрезно, добро припремљени, некад и невешти, водили су младу државу ка путу коме и њихови данашњи потомци стреме – ка модерној, правно уређеној држави која равноправно може да учествује у свим пословима породице европских држава и народа.

Надамо се да ће избор старих прописа допринети бољем разумевању развоја Србије као модерне, правне државе, а врата библиотеке Управе увек ће бити отворена свима који желе боље да се упознају са њеним фондом, да нешто науче или потврде оно што већ знају.”

Новица Антић, државни секретар у Министарству културе

(Извод из рецензије књиге *Закони каткад спавају али никад не умиру*)

За овај број издвајамо:

- 1. Уредба о организацији Министарства финансија, 1919.**
- 2. Уредба о уређењу Министарства правде, 1919.**

35.07

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
СРБА, ХРВАТА И СЛОВЕНАЦА

УРЕДБА

О ОРГАНИЗАЦИЈИ

МИНИСТАРСТВА ФИНАНСИЈА

ОД 25 ФЕБРУАРА 1919.

У БЕОГРАДУ

Штампано у Државној Штампарији
1919.

У име
ЊЕГОВОГ ВЕЛИЧАНСТВА
ПЕТРА I.

по милости Божјој и вољи народној
Краља Срба, Хрвата и Словенаца

а на основу овлашћења (члан 53. Устава)

ЊЕГОВОГ КРАЉЕВСКОГ ВИСОЧАНСТВА
АЛЕКСАНДРА НАСЛЕДНИКА ПРЕСТОЛА

МИНИСТАРСКИ САВЕТ
Краљевства Срба, Хрвата и Словенаца
решио је и решава:

У Р Е Д Б У

о

ОРГАНИЗАЦИЈИ МИНИСТАРСТВА ФИНАНСИЈА

I. Опште одредбе

1. Министар

Члан 1.

На челу Министарства Финансија стоји Министар Финансија, под чијим се упутствима и надзором отправљају сви послови Министарства.

2. Министарство

Члан 2.

Министарство Финансија има задатак да управља државним финансијама, у том циљу:

а) израђује предлог државног буџета и свих финансијских закона, старајући се о средствима постигнућа буџетске равнотеже;

б) преко својих органа и установа прикупља државне приходе и са њима чини распоред у смислу државног буџета и финансијских закона;

в) заступа према приватнима и пред властима државно имање и материјалне државне интересе;

г) врши надзор над свим органима и установама финансијске струке;

д) решава сва питања валуте и издавања државног папирног и металног новца, и води надзор над установама које издају новчанице;

ђ) управља државним дуговима;

е) управља катастром; и

ж) води надзор над самоуправним финансијама, стара се о њиховом добром стању и вођењу и одобрава буџете и друге одлуке самоуправних тела за које је по законима надлежно.

Члан 3:

Ради бржег и тачнијег отправљања послова, у Министарству Финансија постоје следећи органи и одељења:

1. Помоћник Министра Финансија,
2. Кабинет Министра Финансија,
3. Генерални Инспекторат Министарства Финансија,
4. Генерална Дирекција Државног Рачуноводства,

5. Генерална Дирекција Непосредних По-
реза,
6. Генерална Дирекција Посредних По-
реза,
7. Генерална Дирекција Царина,
8. Генерална Дирекција Државних Мо-
нопола,
9. Генерална Дирекција Државних Ду-
гова,
10. Генерална Дирекција Државног Пра-
вобраниоштва,
11. Генерална Дирекција Државних До-
бара,
12. Генерална Дирекција Катастра.

3. Помоћник Министра.

Члан 4.

Помоћник министра Финансија поставља се краљевским указом на предлог Министра Финансија. Он под надзором Министровим врши административне послове. Његова надлежност одређује се указом на предлог Министра Финансија.

4. Генерални Директори

Члан 5.

На челу Дирекција стоје Генерални Директори, који управљају и руководе пословима својих дирекција и старају се да се они врше тачно и уредно, саобразно законима, носећи пуну одговорност за правилан ток послова у кругу њихове надлежности.

Они имају право:

- а) да постављају, премештају и отпуштају неуказно особље свих подручних надлештава и установа;
- б) да дају одсуства подручном указном и неуказном особљу до месец дана;
- в) да примењују дисциплинске казне до губитка једномесечне плате;

г) да траже отварање кредита по својој струци и као наредбодавци другог степена да издају налоге за исплату дотичној благајни, у границама буџетом одобрених кредита;

д) да ангажују издатке за материјалне потребе до 1000. — динара;

ђ) да врше све друге послове и доносе решења по предметима које им Министар буде својом одлуком ставио у надлежност.

5. Помоћници Директора.

Члан 6.

Директорима помажу у раду помоћници директора. Кад је директор одсутан, помоћник га заступа у дужности. Иначе помоћник ради све послове које му директор писменом или усменом наредбом одреди.

6. Организација Дирекција.

Члан 7.

Делокруг појединих дирекција одређује Министар својом наредбом.

Поједине дирекције деле се на одељења, а одељења на одсеке, који се, према природи посла, могу наредбом Министра Финансија спајати или делити. Њихов делокруг рада одређује Министар својом наредбом.

На челу сваког одељења стоји начелник, а на челу одсека шеф. Шефу помаже у раду подшеф, а сем тога при појединим дирекцијама постоји потребан број инспектора, ревизора, секретара, књиговођа, благајника, ликвидатора, помоћника благајника, помоћника књиговође, статистичара, писара, архивара, регистратора, практиканата и послуге.

Број овога особља по појединим дирекцијама утврђује се буџетом, а распоред њихов по одељењима и одсецима чине директори.

Начелници одељења непосредно се старају да се послови у њиховим одељењима правилно и на време отправљају.

Они су референти директору по свим пословима одељења и израђују и подносе му конкретне предлоге о свима реформама и другим текућим питањима, израђују потребне наредбе и упутства за одељења, и у првом реду су одговорни за послове свога одељења.

Они чине писмене предлоге о дисциплинским мерама, премештању и отпуштању подчињених чиновника и службеника.

II. Посебне одредбе.

7. Кабинет Министра Финансија.

Члан 8.

На челу кабинета Министра Финансија стоји шеф кабинета, који се поставља указом на предлог Министра Финансија.

Шеф кабинета је у рангу начелника одељења.

Ако је шеф кабинета на тај положај дошао из државне службе, он у свему задржава свој ранг и положај који је раније имао, и при одступању са тога положаја враћа се на старо своје место.

Дужности шефа кабинета су: примање и отварање опште поште и депеша, послови специјално одређени од стране Министра, припрема одговора на посланичка питања и интерпелације, аудиенције код Министра и лични портфељ Министра.

У кабинету, поред шефа, постоји подшеф и потребан број секретара, писара и практиканата.

8. Генерални Инспекторат.

Члан 9.

На челу Генералног Инспектората Министарства Финансија стоји Генерални Ин-

спектор са потребним бројем инспектора, секретара, писара и практиканата.

Генерални Инспектор има сва права и дужности Генералног Директора по члану 5 ове уредбе.

Дужности Генералног Инспектора су:

1. да у име Министра Финансија врши контролу над свима државним благајницама, над финансијским надлештвима и установама, и над свима другим установама које имају јаван карактер а уживају државну помоћ или служе општим хуманим циљевима и томе слично;

2. да врши инспекцију да ли се тачно и правилно примењују закони финансијске струке на целој државној територији;

3. да на основу резултата инспекција подноси предлоге надлежним дирекцијама за измене и допуне постојећих закона или за израду нових.

Инспекција има редовних и ванредних.

Прве се врше по распореду Генералног Инспектора, ванредне по одлуци Министра Финансија.

Редовна инспекција врши се над свима финансијским надлештвима бар један пут у години, а ванредне по потреби.

Инспекторат подноси извештај Министру Финансија, а по потреби и појединим дирекцијама о резултатима инспекција.

9. Генерална Дирекција Државног Рачуноводства.

Члан 10.

Генерална дирекција Државног Рачуноводства води надзор над свим књиговодством и благајницама које за рачун државе прикупљају приходе и извршују расходе.

Члан 11.

Дужност је Државног Рачуноводства:

а) да саставља, по упуштвима Министра Финансија; пројекат специјалног буџета Министарства Финансија и општег државног буџета, пројекат финансијског закона, пројекте закона о накнадним и ванредним кредитима, као и општи државни и завршни рачун с потребним објашњењима и статистичким подацима за Народну Скупштину;

б) да обезбеђује за сва Министарства и државна надлежства тачну примену закона и правила који се односе на извршивање буџета и на државно књиговодство;

в) да прибавља извештаје о стању готовине код свију државних благајница и врши распоред и поделу новца од прикупљених или на расположење стављених прихода између свију државних благајница, у границама буџета и вотираних кредита;

г) да периодично централизује и групише сва књижења која се односе на државне финансије, без изузетка.;

д) да управља радом окружних и среских финансијских управа, да контролише и оверава њихов рад средством месечних извода рачуна, а по потреби и оригиналних докумената, да води надзор и контролу над радом специјалних рачуноводстава и благајница, као и над радом рачуноводстава при Министарствима;

ђ) да спрема опште и специјалне налоге за отварање кредита појединим Министарствима, на њихов захтев, код разних благајница, у границама сума одобрених буџетом;

е) да прегледа и одобрава самоуправне буџете по закону о томе, као и да решава сва спорна питања финансијске природе између надзорних и самоуправних органа;

ж) да даје мишљење о свима буџетским и књиговодственим питањима за све струке;

з) решава сва питања валуте и издавања папирног и металног новца; и води надзор над установама које издају новчанице; и и) да ради и друге послове које му се другим законима ставе у надлежност.

Члан 12:

Главно Државно Рачуноводство дели се на три одељења:

1. Одељење Административно,
2. » Буџетско,
3. » Рачунско.

Административно Одељење дели се на три одсека:

- а) Одсек Персонални,
- б) » Административни,
- в) » Инспекторски.

Буџетско одељење дели се на три одсека:

- а) Одсек за израду буџета,
- б) » » извршење буџета,
- в) » » самоуправне буџете.

Рачунско одељење се дели на четири одсека:

- а) Одсек Главне Државне Благајнице,
- б) » Финансијских Управа,
- в) » Банкарски,
- г) » Главног Књиговодства.

Члан 13.

На челу Генералне Дирекције Државног Рачуноводства стоји Генерални Директор, који има права и дужности директора Министарства Финансија, предвиђене у чл. 5. ове уредбе, а сем тога:

- а) својом одлуком врши распоред и поделу новца од прикупљених или на расположење стављених прихода између свију државних благајница, према потребама плаћања;

б) потписује опште и специјалне налоге за отварање кредита појединим Министарствима на њихов захтев, код разних благајница, у границама сума одобрених буџетом;

в) врши редован преглед касе Главне Државне Благајнице сваког првог у месецу.

10. Генерална Дирекција Непосредних Пореза.

Члан 14.

Генералној Дирекцији непосредних пореза дужност је:

1. да се преко подручних јој власти стара о распоређивању непосредних пореза према постојећим законима, и да нико ко подлежи плаћању порезе не избегне овој обавези;

2. да се стара о правилној примени закона о непосредном порезу, и да спрема и подноси Министру Финансија предлоге о потребним новим и изменама постојећих закона;

3. да централише књиговодство у погледу распоређених непосредних пореза и да издаје повремено статистичке податке из круга њене надлежности;

4. да као другостепена инстанција решава спорне предмете, у колико је законима у њену надлежност стављено.

Члан 15.

Генерална Дирекција непосредних пореза дели се на четири одељења.

1. Одељење административно,

2. » непосредних пореза за Србију и Црну Гору,

3. Одељење непосредних пореза за Хрватску, Славонију, Банат, Бачку и Барању,

4. Одељење непосредних пореза за Босну и Херцеговину, Далмацију и Словеначку са Истром.

Административно Одељење дели се на два одсека :

- а) Одсек Персонални,
- б) » Књиговодства и Статистике.

Одељење непосредних пореза за Србију и Црну Гору дели се на два одсека :

- а) Одсек непосредних пореза за Србију и Црну Гору,
- б) Одсек спорних предмета.

Одељење непосредних пореза за Хрватску, Славонију, Банат, Бачку и Барању дели се на два одсека :

- а) Одсек за Хрватску и Славонију, и
- б) » » Банат, Бачку и Барању.

Одељење непосредних пореза за Босну и Херцеговину, Далмацију и Словеначку са Истром дели се на два одсека :

- а) Одсек за Босну и Херцеговину, и
- б) » » Далмацију и Словеначку са Истром.

11. Генерална Дирекција Посредних Пореза.

Члан 16.

Генералној Дирекцији посредних пореза је дужност :

- 1) да се преко подручних јој власти стара да се сви посредни порези, према постојећим законима, правилно наплаћују;
- 2) да се преко подручних јој органа стара да се контрола за наплату посредних пореза, било она у техничким справама или у личном надзору, правилно обавља;
- 3) да спрема и израђује потребне законске предлоге за нове законе и измене у досадашњим законима;

4) да централише књиговодство у погледу наплаћених посредних пореза и да о њима издаје повремено статистичке податке;

5) да као другостепена власт, у колико јој је законима у надлежност стављено, решава спорне предмете.

Члан 17.

Генерална дирекција Посредних Пореза дели се на четири одељења:

- 1) Одељење Административно,
- 2) » посредних пореза за Србију и Црну Гору,
- 3) Одељење посредних пореза за Хрватску, Славонију, Банат, Бачку и Барању,
- 4) Одељење посредних пореза за Босну и Херцеговину, Далмацију и Словеначку са Истром.

Одељење Административно дели се на четири одсека:

- а) Одсек персонални,
- б) » књиговодства и статистике,
- в) » финансијске страже, и
- г) » техничко-финансијски.

Одељење посредних пореза за Србију и Црну Гору дели се на два одсека:

- а) Одсек посредних пореза за Србију и Црну Гору,
- б) Одсек спорних предмета.

Одељење посредних пореза за Хрватску, Славонију, Банат, Бачку и Барању дели се на два одсека:

- а) Одсек за Хрватску и Славонију,
- б) » » Банат, Бачку и Барању.

Одељење посредних пореза за Босну и Херцеговину, Далмацију и Словеначку са Истром дели се на два одсека:

- а) Одсек за Босну и Херцеговину,
- б) » » Далмацију и Словеначку са Истром.

Члан 18.

Одсек финансијске страже стара се нарочито о распореду и служби финансијске страже у областима Краљевства и о правилном вршењу дужности финансијске страже уопште. Он се исто тако стара да финансијска стража врши правилно и редовно прописану јој контролу; да се над радом финансијских стражара такође врши контрола; да се финансијска стража снабдева потребном јој спремом према прописима који о томе постоје; и да се уопште извршују сви прописи закона и законских наредаба којима је установљена ова стража и у којима су предвиђена њена права и дужности.

Члан 19.

Техничко-финансијски одсек дужан је старати се о правилном функционисању свих апарата и справа које служе контроли предмета који подлеже плаћању посредних и других пореза, вршити повремене прегледе тих апарата и предузимати што је потребно да се дефекти на њима што пре уклоне. Он рукује депоом резервних апарата. Он је дужан сем тога старати се о снабдевању потребним материјалом и справама у хемијском лабораторијуму, управља пословима у њему и стара се да се послови по најсавршенијим методима науке и брзо свршавају.

12. Генерална Дирекција Царина.

Члан 20.

Дужност је Генералне Дирекције Царина:
1) да се стара о једнообразној и правилној примени прописа царинског закона, опште и уговорних царинских тарифа, општих и специјалних одредаба трговинских уговора и међународних конвенција,

као и свих других законских прописа који су и у колико су царинским властима стављени у извршење;

2) да спрема и подноси Министру Финансија предloge за израду нових и измену и допunu постојећих закона по струци царинској;

3) да прикупља и сређује сав потребан материјал за израду нове или измене и допуне у постојећој царинској тарифи, као и укупни материјал за нове трговинске уговоре и друге међународне конвенције, у колико су ове последње у вези са царинском службом;

4) да израђује и штампа коментаре царинских тарифа са регистрима, све потребне уредбе, правилнике и поступке за извршење појединих закона и тарифа из области царинске струке;

5) да сређује и прикупља статистичке податке спољашње трговине, као и да прати и објављује повремено све одредбе и сва наређења из страних законодавања, која се односе на царине или на царинско поступање;

6) да преко својих нарочитих органа врши ванредне прегледе целокупног рада по царинарницама и другим царинским установама и да, према добивеним резултатима, примењује законска средства, како би послови у свима царинарницама и царинским установама текли правилно и једнообразно и вршили се тачно и на време;

7) да разматра и доноси одлуке по спорним предметима, административним, тарифским и тарифско-кривичним у кругу своје надлежности одређене законом;

8) да контролише све бродарске, поштанске, железничке, као и све друге саобраћајне установе, у колико служба ових

установа долази у додир са царинском службом и да, у споразуму са дирекцијама дотичних установа, израђује правилнике о царинско-транспортним поступцима;

9) да помоћу финансијске страже чува целокупну царинску границу од кријумчарења робе и других повреда;

10) да преко својих органа врши и полицијско-санитетску службу; у колико су ове службе законом и законским наређењима додељене царинским властима;

11) да преко својих делегираних представника учествује у конференцији свију државних и приватних установа за расправу питања по струци царинској; а исто тако да и сама, по сопственој иницијативи, сазива конференције, кад год то изискује потреба при расправи важнијих царинских питања;

12) да конституише Царински Савет саобразно царинском закону и овој уредби и да му одреди састав и делокруг рада;

13) да се стара о подизању царинских зграда, магацина, стражара, лабораторија и јавних царинских сместишта, као и свију других просторија које изискује царинска служба и интереси трговине и саобраћаја, а тако исто да се стара и о набавци потребних инструмената, справа и алата за правилно вршење службе; и

14) да врши и све друге послове који би јој се у дужност ставили.

Члан 21.

Генерална Дирекција Царина дели се на два одељења:

1) Административно Одељење,

2) Тарифско Одељење.

Административно Одељење дели се на три одсека:

а) Одсек Персонални,

б) Одсек Књиговодства,
в) » финансијске страже.
Тарифско Одељење дели се такође на три одсека:

- а) Одсек Тарифски,
- б) » Статистички,
- в) » Царинско-Кривични.

13. Генерална Дирекција Државних Монопола.

Члан 22.

Дужност је Дирекције Државних Монопола да пази да се у свему извршују закони о државним монополима, да се стара о набавкама, изради, преради и контроли монополских артикала, као и одређивању њихових цена, и да се стара да се све области државне равномерно њима снабдевају.

Овом се одредбом ни у колико не мења закон о Самосталној Монополској Управи у Србији.

Члан 23.

Генерална Дирекција Монопола дели се на два одељења:

- 1) Одељење Монопола Дувана за области ван Србије,
- 2) Одељење осталих монополских предмета ван Србије.

Одељење Монопола Дувана дели се на три одсека:

- а) Одсек производње и откупа дувана,
- б) Одсек прераде и продаје дувана,
- в) Одсек кривични.

Одељење осталих монополских предмета дели се такође на три одсека:

- а) Одсек комерционални,
- б) » производње и продаје,
- в) » кривични.

14. Генерална Дирекција Државних Дугова.

Члан 24.

Генерална Дирекција Државних Дугова управља целокупним државним дугом. Она обавља све послове који се односе на државна дуговања, како по сталним, тако и по привременим зајмовима сваке врсте.

Члан 25.

Дужност је Генералне Дирекције Државних Дугова:

а) да учествује у припремама за закључење сталних државних зајмова (консолидовани државни дуг); за закључивање привремених државних позајмица и издавање благајничких записа (бонова);

б) стара се да се редовно и у року врши исплата ануитета по консолидованом државном дугу, како је то односним законима предвиђено;

в) исплаћивање издатих благајничких записа, краткорочних позајмица и интереса;

г) исплаћивање купона и амортизованих обвезница посредством Главне Државне Благајнице, као и да води бригу о исплати ових вредности које врше у иностранству на њен рачун за то нарочито овлашћене банке;

д) извлачење, сходно законима о зајмовима, ради амортизовања консолидованог дуга, као и вршење откупа обвезница у истом циљу;

ђ) да ради и друге послове који јој се другим законима стављају у надлежност.

Члан 26.

Генерална Дирекција Државних Дугова дели се на три одсека:

- 1) Одсек Административни,
- 2) » Књиговодства,
- 3) » Ликвидатуре.

Члан 27.

На челу Генералне Дирекције Државних Дугова стоји Генерални Директор, који има права и дужности Генералног Директора Министарства Финансија, предвиђене у члану 5. ове уредбе, а сем тога издаје налоге за исплату купона и амортизованих обвезница, који се исплаћују на Главној Државној Благајници.

Генерални Директор Државних Дугова члан је комисије за извлачење обвезница.

15. Генерална Дирекција Државног Правобраништва.

Члан 28.

Генерална Дирекција Државног Правобраништва штити имовно-правне интересе државне.

Члан 29.

Генералне Дирекције Државног Правобраништва је дужност:

а) да државу заступа пред приватним лицима, пред редовним и изборним судовима, Главном Контролом, Државним Саветом и пред свима без разлике другим властима по кривичним, грађанским и административним предметима, када држава своје имовно-правне интересе тражи или их брани, осем ако другим законима није друкчије наређено;

б) да даје правна мишљења по свима важнијим питањима, када поједина државна надлештва затраже; и

в) да ради све остале послове који су му појединим законима одређени.

Члан 30.

На челу Генералне Дирекције Државног Правобраниоштва стоји Државни Правобранилац, коме помаже у раду помоћник државног правобраниоца.

Државни Правобранилац је раван у свему Генералном Директору Министарства Финансија, а помоћник државног правобраниоца раван је помоћнику генералног директора Министарства Финансија (чл. 5. и 6.).

Члан 31.

Генерална Дирекција Државног Правобраниоштва дели се на два одељења:

- 1) Одељење Административно,
- 2) » Судско.

Судско Одељење дели се на пет одсека:

- а) Одсек за Србију и Црну Гору,
- б) » » Хрватску и Славонију,
- в) » » Босну и Херцеговину,
- г) » » Банат, Бачку и Барању,
- д) » » Далмацију и Словеначку са Истром.

Члан 32.

При Генералној Дирекцији Државног Правобраниоштва постоји и Стални Правнички Одбор, који се поставља указом на предлог Министра Финансија на годину дана, од петнаест правника, државних чиновника и јавних правозаступника. Овај одбор даје саветодавна мишљења, на захтев Министара по свима спорним и важним правним предметима, који му се буду на мишљење упутили.

Ближу надлежност за Стални Правнички Одбор прописује Министар Финансија нарочитим правилником.

16. Генерална Дирекција Државних Добара.

Члан 33.

Генералној Дирекцији Државних Добара дужност је:

1) да држи у евиденцији сва добра која држава као приватно-правна личност притежава, без обзира на то да ли су уступљена другим државним установама на уживање или их држава сама експлоатише;

2) да се стара да држава добије и има потпуне законске доказе о несумњивој својини ових добара и да овим доказима рукује.

3) да се стара да се ова добра експлоатишу на најрационалнији начин и доносе максимум прихода државној каси;

4) да се стара да се закупне цене од добара која се под закуп издају на време уносе у државну касу;

5) да централише књиговодство о приходима ових државних добара.

Члан 34.

Генерална Дирекција Државних Добара извршиће поделу на одсеке према природи посла, а ближу надлежност појединих одсека одредиће Министар Финансија својом наредбом.

17. Генерална Дирекција Катастра.

Члан 35.

Генералној Дирекцији Катастра дужност је:

1) да спрема законске предлоге и правилнике за израду катастра у областима Краљевства где катастарско премеравање још није извршено;

2) да организује, руководи и контролише нове катастарске радове и бонитирање земљишта и стара се да се они са потребном тачношћу и на време израђују;

3) да се стара о одржању у евиденцији до сада израђених катастарара;

4) да се стара и предузима радове за обнављање катастарских премера и поновно бонитирање земљишта;

5) да рукује катастарним апаратима, катастарским мапама, и другим израђеним оператима.

Члан 36.

Главна Дирекција Катастра дели се на два одељења:

1) Одељење за израду новог катастра,
2) » » одржање и обнову израђених катастарара.

Одељење за израду новог катастра дели се на два одсека:

а) Одсек за израду катастра,
б) » » бонитирање земљишта.

Одељење за одржавање израђених катастарара дели се на два одсека:

а) Одсек за одржавање и евиденцију неизрађених катастарара и катастарског материјала,
б) Одсек књиговодства.

18. Завршне Одредбе.

Члан 37.

Чиновници и службеници Министарства Финансија увршћују се у ове платежне разреде:

у трећи разред Помоћник Министра Финансија;

у четврти разред: Генерални Директор и Државни Правобранилац;

у пети разред: Делегат Министра Финансија, помоћник генералног директора, помоћник државног правобраниоца, начелник одељења, генерални инспектор;

у шести разред инспектор, шеф одсека;

у седми разред: подшеф одсека, главни секретар, главни ревизор, виши благајник,

виши књиговођа, виши инжињер, виши хемичар, виши технолог, виши геометар;

у осми разред: благајник, књиговођа, инжињер, хемичар прве класе, геометар прве класе, технолог прве класе, секретар, ревизор, виши статистичар, кореспондент за страну преписку, главни магационер, економ;

у девети разред: писар прве класе, помоћник књиговође прве класе, помоћник благајника прве класе, ликвидатор прве класе, статистичар прве класе, хемичар друге класе, технолог друге класе, подинжињер, геометар друге класе, архивар прве класе, регистратор прве класе, магационер прве класе;

у десети разред: писар друге класе, помоћник књиговође друге класе, помоћник благајника друге класе, ликвидатор друге класе, статистичар друге класе, архивар друге класе, регистратор друге класе, магационер друге класе;

у једанаести разред приправник, преписач.

Чиновници четвртог и петог разреда могу бити само лица са факултетском спремом. Изузимају се они који су раније у Краљевини Србији имали положај Начелника Министарства Финансија.

Члан 38.

Кад ова Уредба ступи на снагу, извршиће се наименовање чиновника и службеника по овој Уредби, а тада престају важити сви закони и уредбе о организацији Министарства Финансија, које су у супротности са овом уредбом.

Члан 39.

Ова Уредба ступа на снагу од дана потписа и обнародовања.

Министар Финансија нека изврши овај указ.

25 фебруара 1919.
у Београду.

Министар Финансија,
Д-р. М. Нинчић, с. р.

Председник Министарског Савета,
Стој. М. Протић, с. р.

Потпредседник Министарског
Савета,

Д-р Коропец, с. р.

Министар Правде,

М. Н. Трифковић, с. р.

Заступник

Министра Иностранних Дела.

Председник Министарског Савета,

Стој. М. Протић, с. р.

Министар Трговине и Индустије,

Ст. Д. Рибарац, с. р.

Министар Просвете,

Љуб. М. Давидовић, с. р.

Министар Саобраћаја,

Велислав Н. Вудовић, с. р.

Министар Грађевина,

М. Капетановић, с. р.

Министар Унутрашњих Дела,

Св. Прибићевић, с. р.

Министар Финансија,

Д-р М. Нинчић, с. р.

Министар Пошта и Телеграфа,

Д-р Лукинић, с. р.

Министар Војни и Морнарице,
Бенерал,

Мих. Рашић, с. р.

Министар Пољопривреде,

Др. Петричић, с. р.

Министар Вера,

Алауповић, с. р.

Министар без Портфеља,

М. В. Раичевић, с. р.

Заступник
Министра Исхране и Обнове Земље,
Министар Пољопривреде,
Др. Петричић, с. р.

Министар за Социјалну Политику,
В. Кораћ, с. р.

Заступник
Министра за Шумарство и
Рударство,
Потпредседник Министарског Савета,
Др. Корошец, с. р.

Министар
Припреме за Уставотворну Скупштину
и Изједначење Закона,
Др. Алберт Крамер, с. р.
Министар за Народно Здравље,
Др. У. Круљ, с. р.

Објављено у броју 14 Службених Новина
од 6 марта 1919.

354.11/86

РСТВО ПРАВДЕ
ХРВАТА И СЛОВЕНАЦА

УРЕДБА

О УРЕЂЕЊУ

МИНИСТАРСТВА ПРАВДЕ

БЕОГРАД

ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА КРАЉЕВСТВА С. Х. С.
1919.

У име
ЊЕГОВОГ ВЕЛИЧАНСТВА
ПЕТРА I.

по милости Божјој и вољи Народној
Краља Срба, Хрвата и Словенаца
а на основу овлашћења (члана 53. Устава)
ЊЕГОВОГ КРАЉЕВСКОГ ВИСОЧАНСТВА
Александра Наследника Престола

МИНИСТАРСКИ САВЕТ
Краљевства Срба, Хрвата и Словенаца

На предлог Министра Правде, а
на основу §. 7. закона о устројству
Централне Државне Управе, пропи-
сује ову

УРЕДБУ

о

УРЕЂЕЊУ МИНИСТАРСТВА ПРАВДЕ

I. Опште одредбе

Члан 1.

У надлежност Министарства Правде
спада у опште врховно управљање сви-

ма административним пословима судова, као и врховно управљање свима оним надлештвима и установама, које стоје под Министарством Правде.

У том смислу оно се нарочито стара да судови и државна тужиоштва врше све послове који су им законима стављени у дужност; да закони, по којима судови правду изричу, одговарају времену и потребама народа, и да у опште по законима свога ресора израђује пројекте потребних допуна или измена или целога закона; да прописује правила по којима ће Управе казних завода, саобразно закону, што боље одговарати циљу казних завода, као и да води што је могуће јачи надзор да се та правила врше; да проучава сва економска питања, која се тичу судова и казних завода, и да предузима све што по закону треба у погледу рачунских послова и буџета како Министарства Правде и судова, тако и подручних му надлештава.

Надлежност Министарства Правде обухвата и старање о накнади штете причињене ратом. Но за трговачка и индустријска предузећа поданика

непријатељских држава, кад је у питању рад њихов или отпочињање рада и начин вођења послова, доносе се одлуке у споразуму са Министарством Трговине и Индустрије.

Осим тога, Министарство Правде врши и све оне послове, који би му другим којим законом или уредбом били стављени у дужност, као и оне послове, који одговарају природи поверене му гране државне службе.

Чл. 2.

На челу Министарства Правде стоји Министар, по чијим се упуштвима и под чијим се врховним надзором отправљају сви послови Министарства.

Чл. 3.

Министар Правде чувар је Државног Печата. Он га ставља, у име Краља, на законе поред потписа свог, а испод речи: »видео и ставио Државни Печат, чувар Државног Печата, Министар Правде Н. Н.»

II. Подела Министарства Правде

Чл. 4.

Министарство Правде дели се на ова одељења: 1) одељење админи-

стративно; 2) одељење за израду законских пројеката; 3) одељење за казнене заводе и рачуноводство; и 4) одељење за накнаду штете причињене ратом.

Свако одељење може се, по потреби, наредбом Министровом делити у одсеке, од којих ће сваки одсек имати свога шефа са потребним особљем.

Чл. 5.

Административно одељење има ове дужности :

1) да прима све што поштом или као телеграм Министру упућено дође и Министру предаје, као и да отвара и одељењима предаје пошту и све акте Министарству упућене;

2) да се стара да у сваком суду буде потребан број судија, секретара и свега нижег особља, као и да свако државно тужиоштво има потребно особље своје, и да се свако упражњено место на време попуњава; у том циљу води књигу о свима личним и службеним односима службеника из ресора Министарства Правде;

3) да води врховни надзор и мотри на све оно што се тиче управе

судова, како би у суду сваки поверене му дужности вршио по прописима закона и својој служби био предан, па према неуреднима и неисправнима да предузима све мере које су и како су законом предвиђене, као и да се и иначе стара о добром уређењу судова и даје упуте за правилно вршење судских послова, но ти упуте не смеју ограничавати независност судова у изрицању правде ;

4) да даје потребна наређења државним тужиоштвима, којима је Министар Правде најстарија власт, и да врши надзор над радом њихових органа ;

5) да води тачан списак свих кандидата за судијска места, као и кандидата за сва остала места у ресору овог Министарства, и врши све радње по судијским и правозаступничким испитима ;

6) да се стара за потребна постављења судија од грађана трговачкога, поморскога и рударскога реда ;

7) да предузима све радње у погледу јавних правозаступника и бележника (нотара), у колико га закони на то овлашћују ;

8) да израђује потребне одлуке о Министровом признању стечених према закону периодских повишица у судијској струци сваком оном, који на то има права, као и о реду унапређења у судској струци;

9) да издаје уредбе и пословнике о унутрашњем реду и пословима у подручним надлештвима.

У надлежност Административног одељења спадају и сви други послови, који не би били стављени у надлежност других одељења.

Чл. 6.

Административно одељење састоји се из потребног броја начелника постављених у границама буџета, који ће се старати за отправљање свих напред означених послова, као и других које би им Министар ставио у дужност. Ти ће послови наредбом Министровом између њих бити подељени тако, да сваки од њих има извесан број судских округа, који чине подручја једног или више Апелационих Судова.

Том наредбом Министровом биће између њих подељени и сви они по-

слови, који се не везују за судске коруге.

Сваки начелник Административног одељења има потребан број секретара и другог нижег особља.

Чл. 7.

При овом одељењу биће потребан бвој инспектора, којима је дужност да повремено врше преглед послова у судовима, ради уверавања како се послови отправљају, да у њима не би било застоја и нагомилавања. Они ће, у колико их закон на то овлашћује, чинити и извиђај дисциплинских кривица оних од судског особља, као и у опште службеника из ресора Министарства Правде, које би требало оптужити. Но овим се ништа не дира у право и дужност и старешина надлештава да чине извиђај и у границама законом дане им власти дисциплински казне подчињене им службенике.

Чл. 8.

Одељење за израду законских пројеката, старајући се да закони судске струке одговарају времену и потребама земље, ради ово :

1) Прибира и проучава све одлуке Касационог Суда, којима се у примени правних прописа одступа од дојакоснњег њиховог разумевања, било у поједином одељењу његовом било у општој седници ;

2) Проучава оне законске одредбе које би се у примени показале као нејасне или ма у чем незгодне, па о том Министру даје мишљење како да се исправе, и у опште даје мишљење по појединим правним питањима ;

3) Проучава законе судске струке који постоје или који се доносе у другим напредним земљама и Министру даје своје мишљење о томе шта би се од тога корисно могло употребити код нас ;

4) Води бригу о штампању аутентичних текстова закона како судске струке тако и свих других закона и уредаба земаљских (Зборници закона и уредаба) ;

5) Стара се о излажењу једног правног часописа, у којем се објављују сви расписи и наредбе Министарства Правде, као и друга службена саопштења, тако да ће овако објављене расписе судови и друге

власти Министарству подручне сматрати као достављене им; уз то доносиће стручно израђене чланке и расправе по свима правним питањима, како приватно-правним тако и јавно-правним;

б) Води судску статистику и уређује библиотеку Министарства и стара се да се она попуњава стручним књигама и часописима, потребним Министарству Правде.

Ово одељење одржаваће што тешњу пословну везу и споразумевање са Министарством Припреме за Уставотворну Скупштину и Изједначење Закона, до свршетка тих питања.

Чл. 9.

Ово одељење има једног свога начелника, потребан број секретара и другог особља.

Чл. 10.

Уз ово одељење, а ради стручне и хармоничне израде законских пројеката и непрекидног рада на усавршавању и допуњавању постојећег законодавства, постоји Стални Законодавни Савет.

Задатак је Сталног Законодавног Савета: а) израда пројеката заједничког законодавства (закона и уредаба) Краљевства из ресора Министарства Правде, б) израда или преглед пројеката заједничког законодавства из ресора других Министарстава, и в) рад на пројектима измена и допуна постојећег законодавства.

Друга Министарства обавезна су да пројекте, које су сама израдила, упуте на преглед Сталном Законодавном Савету.

Чл. 11.

Чланови Сталног Законодавног Савета су стални, почасни и привремени.

Сталне чланове поставља Министар Правде и они имају почасно звање Саветника Министра Правде.

За сталне чланове могу бити постављени професори права на Универзитету, судије, јавни правозаступници и у опште правни стручњаци.

Почасни чланови бирају се од пленарне седнице Сталног Законодавног Савета, на предлог једног одсека, и постављају се решењем Министра

Правде са звањем Почасних Саветника Министра Правде.

Привремени чланови су стручњаци, правници или не, којима је извесан одсек Сталног Законодавног Савета или пленарна седница овога поверила израду или преглед извесног законског пројекта, или дела истога, или их позвала да узму учешће у претресу извесног законског пројекта. Они се постављају такође решењем Министра Правде.

Чл. 12.

Сталних чланова може бити најмање 21 а највише 30, почасних највише 21.

Чл. 13.

Прве сталне чланове поставиће Министар Правде сам, док ће се попуњавање Сталног Законодавног Савета новим члановима вршити по претходном избору од стране пленарне Саветске седнице, извршеноме по предлогу једног одсека Сталног Законодавног Савета, коме ће избрани и припадати.

Чл. 14.

Стални Законодавни Савет дели се у три одсека: а) приватно-правни, б) кривично-правни и в) јавно-правни, састављена од подједнаког броја чланова.

Поделу првих сталних чланова у одсеке извршиће Министар Правде. Почасни чланови ће припадати оном одсеку, на чији су предлог изабрани.

Чл. 15,

Председник Сталног Законодавног Савета и председници одсека бирају се на годину дана од пленарне седнице Савета, односно од седнице одсека.

Чл. 16.

Ради непрекидног старања о томе, које законске пројекте треба радити, односно прегледати, и ради упућивања истих на израду, односно преглед, надлежним одсецима, постоји један ужи одбор Сталног Законодавног Савета, састављен од три члана, по једног из сваког одсека, изабраних међу његовим сталним члановима од Министра Правде. Та три члана ужег одбора су стални хо-

норарни службеници Министарства Правде. Хонорар овима, као и свима осталим члановима Савета, одређује Министар Правде.

Начелник одељења за израду законских пројеката такође је члан овог ужег одбора. Он се још стара о свему што је Сталном Законодавном Савету и ужем одбору потребно за успешан рад.

Чл. 17.

Министар Правде прописује правила о пословном реду у Сталном Законодавном Савету.

Чл. 18.

Одељење за казнене заводе и рачуноводство има за задатак:

1) Да води врховни надзор над управама свију казних завода у земљи, како би ови у потпуној мери одговарали циљу свом;

2) Да се стара за подизање зграда потребних за казнене заводе, и то посебно за казне: робије, заточења и затвора, за мушке осуђенике, за женске, за малолетнике, и да ти заводи буду уређени у свем како је науком и искуством осведочено да је

најбоље, као и да уз завод има и потребан простор земљишта за обрађивање; где пак те зграде већ постоје, има да се стара о потребним оправкама и доправкама као и о намештају како заводских канцеларија тако и осуђеничких просторија;

3) Да настојава да се осуђеници посвећују раду који одговара њиховим способностима и који ће им у животу бити од користи, нарочито да се васпитно утиче на осуђенике, тако како би пут ка моралном поправљању био што поузданији;

4) Да се стара о пуштању на условни отпуст осуђеника, где томе према закону и правилима о томе има места;

5) Да прегледа и, према потреби, у поступак узима све молбе, којима се тражи помиловање по кривичним делима, а кад је случај изречене смртне казне, да, по службеној дужности, израђује реферат о делу и кривици за коју је казна смрти изречена, и тај реферат, с актима осуде, да преда Министру, који ће са својим мишљењем одлуку о изреченој смртној казни, оснажену Касационим Судом, поднети Краљу на решење: да се смртна казна изврши или не изврши;

6) Да се стара да све судске власти имају подесне зграде, као и да за судске притворенике имају добро затворене просторе, којима би се довољно спречавало бегство притвореника ;

7) Да се стара о снабдевању судских власти, казнених завода и у опште власти у ресору овог Министарства, свим потребама њиховим, као намештајем и канцеларијским материјалом, у опште да се бави свим питањима економским, која се тичу тих власти, и да врше потребне набавке ;

8) Да, према чиновничком службеном листу, чију је тачност увек одељење дужно проверити, издаје прописна уверења о годинама указне службе ;

9) Да врши све рачунске послове Министарства, саставља буџет, тражи и распоређује потребне кредите, према закону о томе.

Чл. 19.

Одељење за казнене заводе и рачуноводство има једног свог начелника и потребан број нижег особља. Осим тога оно има најмање два ин-

спектора, који ће вршити преглед казнених завода и уверавати се о целокупном раду и поступању у њима, па за нађене неуредности предузимати потребне мере.

Оно има једног чиновника економа, у рангу шефа одсека, стручног за рачунске ствари Министарства.

Чл. 20.

Уз ово одељење Министарства постоји Министром наименован један одбор од 5 лица за све заводе у земљи, који ће по свима питањима казнених завода давати Министру своје мишљење у случајима где Министар нађе то за потребно.

Чл. 21.

Одељење за накнаду штете причињене ратом има за задатак да се стара о извођењу питања о накнади штете причињене ратом.

Оно има ове одсеке: а) одсек за примену закона о ратној оштети, и б) одсек за управу непријатељском имовином. Ови одсеци радиће по специјалним законима или уредбама.

Чл. 22.

На челу овог одељења стоји начелник и он има потребан број нижег особља.

III Особље и плате.

Чл. 23.

Чиновници Министарства Правде могу бити само они, који су свршили правни факултет на којем универзитету или на нашој пређашњој Великој Школи. Од тога се изузимају они чиновници одељења за казнене заводе, који ће се употребити за рачунске ствари, као и у опште они службеници, који се не постављају Краљевим указом, него претписом. Изузимају се, даље, и они чиновници, који се постављају за писаре Министарства Правде и који ће се употребити за обичне канцеларијске послове, као и архивар.

Чл. 24.

Особље Министарства Правде следеће је: начелници, инспектори, секретари, писари, економ, архивар, практиканти и послужитељи.

Годишње су плате:

Начелницима: III. кл. 5000, II. кл. 6062.40 и I. кл. 7072.80 дин.;

Инспекторима: III. кл. 5000, II. кл. 6100 и I. кл. 7200. дин.; бираним инспекторима ове плате рачунају се по чл. 27. зак. о судијама;

Секретарима: IV. кл. 3031.20, III. кл. 3536.20, II. кл. 3788.80 и I. кл. 4041.60 дин.;

Писарима: II. кл. 1768.20 и I. кл. 2020.80 дин.;

Економу: 5000 дин.;

Архивару: 4000 дин.;

Практикантима: 960 до 1500 дин.; и

Послужитељима: 960 до 1500 дин.

Број особља одређује се државним буџетом.

IV. Прелазно наређење.

Чл. 25.

Од дана ступања на снагу ове Уредбе сва архива одељења за накнаду штете ратом причињене, која се налази код Министарства Трговине и Индустије, предаће се Министарству Правде.

Министарству Правде придаће се и све особље, које је сада запослено у одељењу за накнаду штете ратом

причињене Министарства Трговине и Индустрије. Према томе, Министар Правде располагаће у будуће и кредитима по партији Бр. 1778, у колико се односи на позицију 8, и по партијама под Бр. 1788 до 1796. предлога буџета за 1919/20 годину.

Чл. 26.

Докле год цело Краљевство не добије један Касациони Суд, два инспектора Министарства Правде морају бити од оних што их, према чл. 27. зак. о судијама, за досадању Краљевину Србију бира Касациони Суд у Београду, а остали постављају се указом на предлог Министра Правде.

Чл. 27.

Ова уредба стаје на снагу од дана обнародовања у Службеним Новинама и тада губе своју снагу све оне одредбе, које су јој противне.

Бр. 26241.

14. децембра 1919. г.,

Београд.

Министар Правде,
К. Л. Тимотијевић, с. р.

Председник Министарског Савета,
Љуб. М. Давидовић, с. р.

Потпредседник
Министарског Савета,
Јурај Бианкини, с. р.

Министар Просвете,
Павле Маринковић, с. р.

Заступник
Министра Иностранних Дела,
Председник
Министарског Савета,
Љуб. М. Давидовић, с. р.

Министар Финансија,
Др. В. С. Вељковић, с. р.

Заступник Министра Саобраћаја,
Заступник Министра Шума и Руда,
Министар Исхране и Обнове Земље,
Букшег, с. р.

Заступник
Министра Пољопривреде и Вода,
Потпредседник
Министарског Савета,
Јурај Бианкини, с. р.

Министар Правде,
К. Л. Тимотијевић, с. р.

Министар Грађевина,
Велислав Н. Вуловић, с. р.

Министар Унутрашњих Дела,
Св. Прибићевић, с. р.

Министар Пошта и Телеграфа,
Др Лукинић с. р.

Министар Вера,
Алауповић, с. р.

Министар
за Социјалну Политику,
В. Кораћ, с. р.

Министар Трговине и Индустрије.
Крамер, с. р.

Министар Војни и Морнарице,
Бенерал,
Стев, С. Хаџић, с. р.

Министар Искране и Обнове Земље,
и Заступник
Министар Шума и Руда,
Бугшег, с. р.

Министар за Аграрну Реформу,
Кризман, с. р.

Министар за Уставотворну
Скупштину и Изједначење Закона,
Д-р Палечек, с. р.

Министар Народног Здравља,
Сп. Пилетић, с. р.

4

ПРЕГЛЕД СТАРИХ ПУБЛИКАЦИЈА

Излазећи у сусрет све израженијим захтевима корисника да пронађу одговор на специфична питања из професионалне праксе, кроз Информативни билтен континуирано ћемо упознавати своје читаоце са садржајима старих књига из богате ризнице библиотеке Управе. Наш фонд обухвата, између осталог, и вредне писане документе који, осим документационе, имају и научну и стручну вредност. Будући да су посреди књиге од историјског значаја, као и периодична издања и друге драгоцене библиотечке целине којима располажу постојећи фондови, овим путем настојали смо да проширимо лектуру свима онима који желе да се стручно усавшавају. Напомињемо да ове књиге (из којих дајемо само изводе) могу да се користе само у читаоници библиотеке Управе за заједничке послове републичких органа.

За овај број издвајамо:

1. Стари Београд: из путописа и мемоара, 1951.

У наредним бројевима Информативног билтена наставићемо са приказима тематски и жанровски разноврсних публикација нашег богатог фонда.

СТАРИ БЕОГРАД

ИЗ ПУТОПИСА И МЕМОАРА

БЕОГРАД 1951

БОРЪЕ МАЛЕТИЋ

ПРВЕ ПОЗОРИШНЕ ДРУЖИНЕ

Борђе Малетић (1816—1888), књижевник, објавио је 1884, у издању Чупићеве задужбине, „Грађу за историју српског народног позоришта у Београду“, велико дело које обухвата преко хиљаду страна. Учествојући марљиво у многим почецима нашег културног живота, Малетић је остао заслужан и као позоришни радник, и нарочито овим својим делом, у коме је прикупио и сачувао драгоцене податке о позоришном животу и културним приликама свога времена. — Из овога његовог дела доносимо одломке о првим позоришним претставама у Београду.

Малетић, Ђорђе, професор, књижевник, књижевни критичар (Јасеново код Беле Цркве, 13. III 1816 – Београд, 13. I 1888)

Отац му је био свештеник. Основну и немачку школу завршио је у Јасенову и Белој Цркви, гимназију у Ораховици и Карловцима, последња два разреда (филозофију) у Сегедину. Крајем 1838. прешао је у Србију и био помоћник судског секретара у Крагујевцу (1839). Након проглашења Устава постављен је за експедитора у Министарству унутрашњих дела, потом постао секретар управитеља града Београда а 1841. премештен за секретара Српске агенције у Букурешту. Када је у Србији августа 1842. избила Вучићева буна, остао је без посла и придружио се кнезу Михаилу у Земуну. Дозвољено му је да се крајем 1842. врати у Србију те је био дневничар у Попечитељству просвештенија на чијем челу је био Јован Стерија Поповић. Након две године отпуштен је из службе, па је од 1844. до 1847. живео у Земуну од књижевног рада. У јесен 1847. вратио се у Србију и постао прво приватни учитељ у дому Јеврема Ненадовића у Београду. Пошто је написао драму *Апотеоза великом Карађорђу*, која је приказивана у позоришту (Позориште „Код Јелена“, 31. XII 1847), добио је професуру у Београдској гимназији (1848). По повратку кнеза Милоша у Србију 1859. постао је управитељ Београдске гимназије и ту дужност обављао до пензионисања 1878. За време обновљене владе Обреновића био је више пута, укупно седам година, као члан Народњачке странке посланик у Народној скупштини. Покренуо је 1878. предлог о оснивању Главног просветног савета, који је установљен 1879. Био је члан Одбора Чупићеве задужбине од 1874. и члан Друштва српске словесности, потоњег Српског ученог друштва од 1878.

Песништвом је почео да се бави као гимназијалац у Сегедину. Прву песму (*Љубичица*) објавио је у *Летопису Матице српске* (1837). Писао је лирску и епску поезију, приповетке, драме, књижевну критику и научно-популарне чланке. Аутор је уџбеника реторике и класицистичке теорије књижевности. Објављивао је у листовима: *Летопис Матице српске* (1837–1838, 1887), *Голубица* (1839–1843), *Додатак к Србским новинама* (1840–1841), *Србски народни лист* (1843–1845), *Подунавка* (1843–1845, 1848, 1856–1858), *Српске новине* (1844, 1848, 1853–1854, 1877), *Будилник народне просвете* (1851), *Шумадинка* (1852, 1855), *Гласник Друштва српске словесности* (1856), календар *Зимзелен*

(1858), *Видовдан* (1863), *Гласник Српског ученог друштва* (1867), *Вила* (1867–1868), *Годишњица Николе Чутића* (1878), *Србадија* (1882), *Словинац* (1883), *Уставност* (1886), *Јавор* (1888). Постхумно су му текстови објављени и у *Народном дневнику* (1890), *Новој искри* (1904) и *Правди* (1906). Уређивао је лист *Подунавка* у Земуну (1856–1858), а са Владимиром Вујићем је у Београду 1858. покренуо и уређивао лист *Родољубац*. Након доласка уставобранитеља на власт 1842. и гашења Театра на Ђумруку настојао је да обнови замрли позоришни живот. Био је члан Позоришног одбора (1851) који је радио на подизању позоришне зграде у Београду и одбора установљеног 1868. који је основао Народно позориште. Као директор Београдске гимназије био је управитељ дилетантског Омладинског позоришта. Током 1870. и 1871. био је прво председник Позоришног одбора, а затим и управитељ НП у Београду. Играни су му драмски текстови: *Паразит или веитина себе срећним учинити*, *Карађорђева апотеоза*, *Миљко Мркоњић или преодница српске слободе*, *Прошлост, садашњост и будућност српска*, *Посмртна слава кнеза Михаила*, *Српски хајдуци*, *Смрт цара Михаила*, *Стогодишњица Вука Стефановића Караџића*. Преводио је с немачког (Шилер, Гете, Концбу). Комедија *Вучићевци и књажевци*, која је остала у рукопису, представља први покушај политичке сатире код Срба. У рукопису је оставио трагедију *Душан силни*.

Одликован је Таковским крстом III степена.

...Године 1836. завршила се Вујићева радња у Србији. После многогодишње патње због сиротовања, без извесног издржавања, дочекао је најпосле старац да године 1847 види с великим задовољством претставе у београдском позоришту, — претставе које је он први у Србији покренуо. Издржаван о трошку покојног Дим. Аврамовића, живописца, умре најпосле 8 новембра исте 1847. године, оставив после себе леп спомен у историји нашега позоришта: да је он први у Србији покренуо мисао о позоришту, да је први пробудио у нашем народу жељу за претставама, а тиме жељу за потпуним ослобођењем.

После врло кратке владе кнеза Милана дође на престо млади кнез Михаило. Иако је и у том времену трајало трвење међу такозваним „уставобранитељима“ и међу владином странком, опет је Србија у свима гранама показала напредак. Учено друштво постало је у том времену, и школски фонд, а наскоро и позоришна вештина доби нов живот. Под управом Атанасија Николића склопила се дружина дилетантска понајвише од званичника, и почела давати претставе, најпре у Крагујевцу године 1840, а после у Београду године 1841. У Крагујевцу је давано само неколико претстава, јер се наскоро премести централна управа из Крагујевца опет у Београд. Претстављан је неколико пута комад Атанасија Николића „Женидба Душанова“ и још неки други комади.

Пошто се парница вођена исте 1840. године међу Народном скупштином у Топчидеру и Вучићевом странком због наметнутог туторства кнезу окончала прогонством Вучићевим, Петронијевићевим и Симићевим из Србије — продужи споменута дружина своје претставе 4 децембра 1841. године у Београду у царинској згради. Прва им је претстава била „Смрт Стефана Дечанског“ од Ј. С. Поповића, а друга „Краљевић Марко и Арапин“, мелодрама од Атанасија Николића,

с музиком од Шлезингера, ондашњег „капелмајстора“, која је 13 истог месеца по други пут претстављана.

После су редовно даване претставе двапут недељно, четвртком и недељом.

Да би претставе могле на гледаоце потпуно упливисати, те у срцу будити племените осећаје, потребна је била боља глумачка снага. Стога науми млади кнез да скупи праве, извештене глумце. Услед тога изишао је још 15 децембра у „Српским новинама“ овај оглас:

„Управитељство овдашњег Театра, по налогу вишем, желећи сталне актере при Театру имати, позива сваког који је у овом художеству вешт, или који довољно способности у себи за ово осећа, да се пријави. Сваки ће од пријављених неколико пута проба ради играти, коме ће се потом по способностима од 12 до 25 талира месечно плаћа одредити. За ово друштво изискују се још две женске, које би довољно совершенства како у претстављању тако и у певању имале, па ће се њима такођер отлична плата по њиховим отличним способностима одредити.

„Управитељство овдашњег Театра даје свакоме сочинитељу по народној историји, по народњем карактеру и обичајима устројеном оригиналном за претстављање делу по важности и величини истога од 6 до 15 дуката цес.; за преводе по нашим опстојатељствама и за развитак нашег укуса способне, даје горепоменуто Управитељство од 4 до 6 дуката превотчику за награду.

„Сочинитељи који би награду за своја сочињенија примили, лишавају се сваког даљег права на дело, и оно постаје сопственост Театра: Сочинитељи да изволу своја театрална дела, под печатом, прикритим именом, послати (како би се свако пристрастије избегло), па ће се тек онда отворити кад се дело прими; а дела која се не би примила, послаће се без отварања имена натраг онамо куда сочинитељ назначи.“

Услед овога позива јавише се с молбеницом српски глумци који су на српском језику давали претставе у Загребу и у другим варошима, али поискаше путнога трошка па да у Београд дођу. Кнез им још у месецу јануару године 1842 пошље тај трошак и они дођоше 20 фебруара...

И заиста, да није наскоро затим наступила Вучићева буна, — јамачно би Београд много раније био добио стално позориште.

Међутим су дилетанти непрекидно давали претставе. Последња им је претстава била 25 фебруара 1842 године, трагедија „Владислав“, јер је 26 фебруара већ загребачка глумачка дружина дада прву своју претставу: „Милош Обилић или Бој на Косову“, а 29 истог месеца „Покондирену тикву“.

Ту дилетантску дружину састављала су ова лица: г. Никола Христић, садашњи министар на расположењу; г. Дим. Миланковић, садашњи пуковник; г. Васа Ђорђевић, сад. пензионар; г. Сретен Поповић; г. Дим. Матић, сад. министар на расположењу; г. Јован Печеновић, сад. пензионар; г. Алекса Ђурић, чиновник у Министарству финансија; госпођице Катица и Марија, садашња позната „амамџијка“; покојни: Милан Давидовић, Тома Живановић, Марко Карамат, Сава Јовановић, супленат, Мата Матић, Васа Грујовић, Цветко Рајовић (синовац старог Цветка Рајовића), Андреја Стаменковић и Груборовић.

Осим споменутих драма претстављали су дилетанти: „Тврдицу или Кир-Јању“, „Артеља, придворног шаљивчину“, веселу игру од Игњатовића, „Женидбу и удадбу“, веселу игру у три чина од Ј. С. Поповића, и „Превару за превару“ у једном чину од истога, „Смрт цара Уроша V“, велику драму од Стеф. Стефановића, „Карташа“, веселу игру, с италијанског језика преведену Марком Караматом, „Злу жену“, веселу игру од Ј. С. Поповића, и друге.¹⁾

Из побројаних комада види се каква је била тежња углавном позоришне управе: — одржавати у памети дела наших предака и судбину њихову; понављати на даскама народни живот ради поуке и утврђивања у патриотству...

¹⁾ Узгред споменућу овде да су у то време и у Смедереву дилетанти давали претставе у д а ш ч а р и двапут недељно; али шта су претстављали и за које време, није ми познато. У новинама од те године изишао је допис из којег се види само то да су 25 марта претстављали „Лажу и паралажу“ од Ј. С. Поповића, и да су „време и предмети претстављања“, као, што дописник вели, „заказивани обично посредством бубња“.

Пет година протекоше у страховању због тероризма док не дође година 1847, као претходница европској народној узрујаности. Та година донесе у Београд панчевачке глумце, те почеше давати претставе под управом честитог Бурковића у „Старом здању“. Идеалан живот поче се опет кретати нарочито у омладини, поред свега притиска од стране преке полиције. Притешњен дух савладане странке тероризмом нађе одушке у изјавама мржње противу Турака, а и крепки заклон на позорници за јаче агитације на политичком пољу.

Ова струја мисли и радње, ови први покушаји драматске вештине, пробудише и у песницима нашим вољу те наставише свој рад на драматском пољу. „Бој на Косову“ и „Кир Јања“ изазваше сад „Сан Краљевића Марка“, „Зидање Раванице“, „Лахана“, „Ајдуке“ итд. Претстављањем ових комада, а пропраћањем лепо сложеним кором, панчевачка глумачка дружина распламтила је у слушаоцима љубав према старим јунацима српским, а мржњу противу Турака, тадашњих наших господара и тирана, који су некад српску славу у гроб свалили.

Кад претставе из наше старе прошлости данас овако јако упливишу на огорченост нашу противу Турака, онда се лако може појмити колику су онда, особито под онаквим притиском, распаљивале мржњу, кад су Турци по градовима у Србији и у вароши Београду сваком приликом Србе опомињали на њихову жалосну потчињеност и на тешке ране косовске...

Никола Бурковић био је у Београду за време прве владе кнеза Михаила, кад се била завела прва глумачка дружина државом плаћена, па после оне катастрофе године 1842 пређе у Панчево, где састави певачку дружину, која је због његових композиција наскоро обратила на се пажњу целе панчевачке публике у цркви, па и ван цркве. Панчевци су познати као узор у заузимању за своју народност и за све што је лепо и племенито. Да би нотна певање ухватило јачега корена, давао је Бурковић, осим црквених композиција, и друге мање песмице као примаму широј публици, које је писао познати наш песник г. В. Живковић, садашњи прота панчевачки. То је Панчевце електрисало. Имајући сад тако-одушевљену публику за музику, покуша он да састави дружину за позоришне претставе, и Панчевци се томе тако одазваше

да су за неколико дана скупили до 3000 фор. за гардеробу, декорације и друге позоришне потребе. Тако се склопи и дилетантска дружина, те под управом Ђурковићевом поче давати претставе. Да је публика врвила у то позориште, разуме се по себи. Готово половина морала се враћати што није могла добити места. Ђурковић је познавао своју публику, па је свакој претстави; била она трагедија или драма или комедија, додао песме, које су изврсни певачи, катшто и уз пратњу војничке банде, на потпуно задовољство публике отпевали. Око склапања ове дилетантске дружине „највећу заслугу стекао је (вели г. В. Живковић у свом писму) Н. Ђурковић, кога су са свима силама потпомагали Ђорђе Тамбурић, Аца Барић и многи други. „Ја се и данас, вели он даље, сећам са сладошћу и радошћу оног одушевљења народног, оне добре воље и труда целе певачко-позоришне дружине — онога реда и несебичности што је везивало сваког и све заједно — ај, то је био прави ентузијазам, чисти патриотизам или родољубље“, итд.

То је та дилетантска дружина која је у Београд прешла. Већ је 13 истог месеца у „Српским новинама“ јављено да ће прва претстава бити 15 истог месеца, овим речма: „У четвртак — 15 т. м. — имаћемо прво представљеније. Г. директор Ђурковић изабрао је за овај пут „Милоша Обилића, јуначко позорије, сачињено г. Ј. С. Поповићем. — Ми напред себи обричемо да ће нам ова представљенија више угодних вечери прибавити. О ползи и важности театралних представљенија говорићемо доцније у једном особитом члену. За сада само умољавамо учене наше да који између њих узме на себе редовно саопштавати нам известија о сваком представљенију, за која ћемо драговољно места дати у листовима овим под рубриком „Телеграфа београдскога“.

Та је трагедија тога дана заиста претстављена, и извештај почео је критиковати и дело и глумце; но пошто се та критика учинила уреднику новина, покојном Милошу Поповићу, врло опорна, то је није хтео даље печатати. Ево уредникових речи на стр. 156 истих новина: „У прошастом листу новина наших почео је један родољубац, премда благородном цели пропраћен, рецензирати театрална представљенија. Но како што је сваки почетак тежак и како је наше театрално друштво још млађано, нити по тому од њега из-

ванредну вештину и велико савршенство за сада захтевати можемо, то радо прекидамо започету рецензију, остављајући је за боља и напреднија времена. За сада пак благодаримо друштву што замeтaк чини из кога ће се временом српска бина подићи, и препоручујемо га почитајемој публици да га увек многобројном посетом за велики труд његов награђује“ 19 октобра, у броју 85 „Српских новина“, читамо опширан извештај о претстави „Два наредника“, драма посрбљена Ђурковићем с италијанског. Вредно је упознати се с описаном Ђурковићевом вештином у претстављању и публиком онога времена, а тако исто и с глумцима који су се онда у тој дружини одликовали.

„Позориште — вели исти извештац под знаком X — било је прилично пуно. Г. Ђурковић није могао изабрати бољи и сходнији комад за нашу публику. Овај се публици нашој због свог поучително-трогателног и притом и доста шаљивог призора тако допао, да су га непрекидна готово пљескања и лупања руку, као знаци општег одобрења, пратила. Ми се управо не сећамо да је, осим неколико из историје народне сочињених комада, икоји толико уопште упечатљена на публику причинио колико овај, нити је наша, иначе за више роле доста хладна публика, при икојем толико живости и општег одобрења показала колико при овом. То је знак да се углађенији вкус и код публике све више рађа. Г. Ђурковић, који је овај комад добро посрбио, заслужује општу похвалу, не само због вештог превода, него управо и због мајсторског представљенија, којим је доказао да се је са својим задатком добро упознао, да је прави смисао дела вешто схватио, да је цељ и дело сачинитеља сасвим проникао и у себи присвојио. Премда је он и досад своје роле с пуним задовољством публике представљао, показао је опет праву мајсторију ово вече у својој тешкој роли, као честољубив и поштен чиновник, као добросрдачан и милостив човек, као брижан отац, добар супруг и веран друг који, да би одржао своју реч, није жалио умрети. Види се да је г. Ђурковић разне страсти срца и појаве живота човечјег прилично сматрао, и вешто испитивао. Ми му искрено благодаримо и желимо да не поштеди труда да нам и више тако угодних вечери прибави. Ионако су сада наступиле зимње ноћи дуге, а дружеван живот још код нас слабо је развијен“.

...Уз горњу примедбу дописникову о ондашњем „дружвном животу“ Београђана, навешћу и неколико мојих речи у „Српским новинама“ од 1848 године: „Овом ћемо приликом приметити да би потребно било да се скидају шешири и високе капе у театру од стране публике; јер иначе ако по досадашњем остане, многи ће престати тамо долазити само зато што се из стражњих клупа ништа на бини од шешира и капа видити не може.“...

Узрујаност народа у Аустро-Угарској одазвала је наше глумце већином на бојно поље.

Познато је с каквим су slabим успехом Срби у почетку с Мађарима ратовали, док им се „граничари“ не придружише и док им Срби одовуд у помоћ не прискочише. Стога године 1849, после Дракулићевог пораза, неки од Ђурковићеве дружине дођу опет у Београд и ту, под управом Јакова Крчединца, садашњег телеграфисте, уз припомоћ покојног Стевана Добрића, шаптача а ондашњег правозаступника, саставе нову дружину. Али је и она наскоро морала оставити Београд због свога несташлука, који се онда много мање него данас подносио. Девете претставе допадне се једном глумцу да импровизацијом исмеје државне ондашње питомце, те услед тога буду им претставе забрањене. Дружина се разиђе.

Но не могу пропустити да не приметим колико су наши гледаоци још онда осетљиви били према сатири ако им се само издалека могла применити. Претстављала се шаљива игра „Лекен“ (најславнији глумац свога времена). У некој глумачкој дружини некакав млад али даровит глумац, Догарт (ако се добро опомињем), не може никако да дође до важније улоге у којој би могао показати своју даровитост. У незнатним улогама публика га је због самих тих улога исмејала. То га је ужасно раздражило, утолико више што је отац његове веренице, занесен вештином глумачком, положио услов да ће му само онда своју кћер за жену дати ако се као глумац прослави. Претставља се дакле глумачка облачионица на позорници. У самом оном тренутку кад се тај млади глумац с позорнице у облачионицу враћа и своју несрећу оплакује што га публика не разуме, долази управљач позоришта с прекором: „Ето видите да нисте ни за шта. Од вас неће бити никад ништа, ви сте права несрећа у мојој дружини“. „Ево вам ово писмо, па га носите на пошту. Оно

ће нам довести Лекена, ону звезду сјајну“, итд. — Јадан глумац, ионако ожалошћен због публике, сад је понижен до престога слуге да носи писма. То га огорчи до највећег степена. У томе очајању сине му мисао у глави: како би било да ја ово писмо уништим па да примим улогу Лекена? Да видим хоће ли та публика познати Догарта кад прими име Лекена. — Поцепа дакле писмо и после неколико дана добије управљач позоришта писмо да ће Лекен на позив доћи, а то је писмо написао Догарт. У том тренутку сва је варош била узрујана, а кад је Лекен дошао, сваки се отимао ко ће пре да му се поклонима и другим предусретљивостима препоручи, као оно у Гогољевом „Ревизору“. — Дође и тај жељно очекивани час да се лажни Лекен на позорници појави. Пљескању и бацању венаца не беше краја. По свршетку првог чина јави се Лекену у облачионици некакав странац с молбом да га у своју дружину прими. Залуд се овај изговарао да сад томе није време, да му ваља опет на позорницу изићи итд., — странац је све то више наваљивао да му за неколико тренутака покаже своју глумачку вештину и готово силом пружи му улогу (чини ми се из Танкреда) да чита којој ће он одговарати. Странац почне дакле претстављати. Прве речи његове пробуде у Лекену лажном необичну пажњу, која је све то више прелазила у дивљење, док најпосле опчаран необичном вештином странца, падне пред њега на колена с речма: „Ви сте Лекен!“ — „А да ко сте ви?“, запита га странац. — Сад му јадан Догарт исприча сву своју невољу која га је нагнала да се на овај начин због своје веренице прослави. Та се шала правом Лекену допадне толико да се у истој претстави примио Догартове улоге. Публика, привикнута на улоге обичнога Догарта, исмеје га, не знајући да је исмејала највећег вештака свога времена. — После свршене претставе, отац Догартове веренице улети са ћерком у облачионицу да се тој необичној звезди поклони. Лекен лажни запроси му ћерку, а овај, изненађен таквом срећом, уступи је с благословом. Сад истом прави Лекен објасни старцу да је он Лекен, а оно Догарт; но међутим рекне му да онај који је могао с онаквим успехом да претстави Лекену улогу није обичан глумац, па стога да ће га он увек уза се отсад имати, те да заиста по времену постане славан глумац.

Овакву сатиру наша галерија није могла да издржи, као да се она ње тицала, а не публике некадашње. Иако је онда полиција била не само сувише строга, него и прека, — галерија је без сваког обзира звиждала, доказујући тиме да од себе одбија такво неразликовање праве вештине од обичне вештине глумачке. Али морам приметити да су на тој галерији били ђаци, јер онда није било у партеру места за стојање.

Онда се још један комад претстављао, али му сад не знам имена, а ни сам ни био на претстави. Доста да сам глумцима на молбу покојног Стевана Добрића написао жетелачку песму коју су на позорници тако добро отпевали да су је већ сутрадан по улицама певали:

Јарко сунце отскочило,
Селе, жетва је,
Ај, хај, хај,
Устај, не спавај! итд.

Своме успевању у вештини имали су глумци захвалити и ондашњим својим учитељима, Атанасију Николићу и Ј. Ст. Поповићу. Катшто сам им и ја помагао, понајвише у рецензијама печатаним у „Просветним новинама“ Сергија Николића.

Месеца априла године 1849, ноћу између 15 и 16, изгорела је и споменута зграда „Старо зданије“ у ком су даване претставе, те се тако Талијин храм опет на дуже време затвори....

Године 1857, у почетку месеца јулија, дође немачка дружина под управом Прајза и поче давати претставе у Шоповићевом купалишту; но како је онда много мање него данас било Немаца у Београду, а Срби према немштини и онда одвратност показивали: то је и ова арена врло мало гледалаца имала. Наша омладина науми користити се том приликом, те склони Прајза да се с њом удружи и да почне и српске претставе давати. Први покушај испео је врло сјајно, јер је прва српска претстава „Краљевић Марко и Арапин“ дупком напунила арену. На томе је највише радио Лаза Прапорчетовић, који се и примио главне улоге у том комаду.

По кратком времену придружи се тој дружини толико Срба да су готово половину целе дружине састављали.

Видећи Прајз да с оваквим мешовитим претставама далеко боље на крај излази, премести се из арене у кнежеву пивару; али омладина наша, охрабрена оваквим лепим одзивом наше публике, а у души озлојеђена што у српској престоници дају претставе Немци, склопи потпуно дилетантско друштво, и Немце — истисне. Не имајући позорнице, погоде се с Ерлмајером те им је он за 30 дук. цес. направи.

Руво и нешто декорација добила је дружина из Крагујевца; но да би се публика још више одушевила, одлучи се да своје претставе украси новом српском главном завесом. Лаза Прапорчетовић наручи дакле нашем познатом живописцу г. Стеви Тодоровићу да колико српском позоришту, толико и себи леп спомен у тој завеси остави. За овај труд платио је управљач позоришта Прапорчетовић господину Тодоровићу 60 дук. цес.¹⁾

...Оваква млада и невешта дружина, која је истом почела да се учи претстављати, наравно није могла у почетку на се привући пажњу већине публике. Ондашња наша такозвана аристократија и богатије грађанство гледало је готово преко рамена на ту „детињарију“ младих чиновника, и само је

¹⁾ Лепоти идеје која је на овој завеси претстављена била, и лепоти саме израде огрешио бих се ако јој не бих у похвалу неколико речи поклонио. На њој је претстављен био гуслар, седећи на стени с музама околу, а пред њим су били на подножју стене анђелчићи, који су из извора, истичућег из оне стене, вадили и један другоме додавали пиљке. С леве стране вила, као посредница међу музама и народом, водила је старца с дететом, а другом руком показивала му музе. За овима је ишао народ из Београда, а овај се видео из зачеља. Наш је вештак радио на тој завеси у старом здању по даној му мери; но кад је требало да је наместе, видело се да је мера била нешто већа, те тако се завеса морала мало сузити. Услед тога отпао је један део од народне групе. Кад је после Светоандрејске скупштине, која је позорницу покварила и за своју потребу удесила, нова позорница прављена, испадне случајно много мањи отвор него пре, те се тако главна завеса опет морала нешто отсећи. Тако отпадне сасвим народ и дете, а остане само старац и вила, с друге пак стране отпала је Полихимнија. Пошто се касније позориште преместило у Сушићеву кућу и рђавом манипулацијом пропадне нова дилетантска дружина под управом г. Јована Стевчића, буде и ова завеса Сушићем узапћена и упропаштена.

средњи сталеж са сиротињом тражио нове хране у новом позоришту. Па опет тај млади цветак у врту вештине поред тако слабе топлоте не угину, већ се полако разви на углед и потстицање новој омладини! — У реду ових бележака видећемо како се ова дружина у кратком времену узвисила, те изазвала и саму владу да постави одбор за позориште. Али се међутим борила са свима невољама, без сваке потпоре владине. То је узрок унеколико што ни у новинама из онога времена не налазимо никаква извештаја о претставама. Али је важнији узрок овој хладноћи био што се онда „носио“ државни савет с кнезом и што се спремао пад кнезу, те поред таквих озбиљних заплета и поред опште узрујаности остало је позориште у присенку.

СИГФРИД КАПЕР

ДУНАВОМ ИЗ ЗЕМУНА У БЕОГРАД
И БАВЉЕЊЕ У БЕОГРАДУ 1850

Пријатељ Вука Караџића, преводилац наших народних песама на чешки и немачки језик, Сигфрид Капер (1821—1879) пропутовао је 1850^{те} године наше подунавске крајеве и објавио о томе књигу под насловом „Путовања по јужнословенским крајевима“. На томе путовању он је неко време проборавао и у Београду.

Дунав је био заиста врло узбуркан, и откако је настало пролеће поплавио је обале с обе стране. О повратку у своје корито није било никаква знака. Код Земуна је вода запљускивала не само дрвену кућу, у којој је шајкашка команда имала своје седиште, него је продрла и кроз обалско коље и, штавише, разорила је унеколико и насип који брани варош од поплаве и обезбеђује пут к пристаништу бродова. Чардаци, стражаре граничарских војника, који су у неком међусобном отстојању дуж десне обале Дунава и Саве подигнути поврх дрвених стабала и који су иначе на копну, изгледали су као да су се одмакли на средињу реке. Поред тога звиждао је силан ветар, који је почео ноћу, и дувао је таквом јачином, низ воду да је ова, обично тиха река, заиста изгледала као убуркано омање језеро у коме су се ветром шибани валови пенушали и бацали.

Земунска су звона оглашавала подне, а олуја се још није никако стишавала. Шајкаши који су досад чекали на боље време и стално седели у својим чамцима, спремни да завеслају, изиђоше из њих и оставише обалу изјављујући да се не може прелазити у Београд све док се сасвим не стиша ветар. Неколико српских трговаца који хтедоше исто као и ја да пређу у Београд, већ су раније отишли с места нашег укрцавања, јер су одлучили да причекају погодније време. Остаје само пет-шест путника, међу којима и две у црно одевене госпође, по изгледу мати и кћи, које су се, праћене неким младим Србином, шетале подаље од обале и које ме заинтересоваше. У заповедништву сам случајно видео њихове пасоше које је потписао генерал Хајнау и имале су одобрење с ознаком „Исељавање“. Госпође као да су с особитим нестрпљењем чекале на превозење. С времена на време слале су свога пратиоца до оближње крчме, пред којом су се шајкаши одмарали, да запита да ли би се ипак могле да превезу. Како олуја не попушташе, већ постајаше све јача и јача, то оне беху још једине које се сваки час надаху да ће се

време на боље окренути и да ће олуја попустити и престати. Непрестано су изгледале онамо на Београд. Са својим мислима су већ биле тамо док су уствари проводиле последње часове на земљишту које су звале својом отаџбином. У то им се приближи неки млад, ћосав човек, по чијем се оделу и чалми могло видети да је дошао с оне стране обале. Говорио је с њима потихо, и после неколико речи предаде им савијен лист хартије.

Госпође брзо прочиташе писмо с очигледним радосним узбуђењем, пољубише га неколико пута, па онда пођоше брзим кораком за Турчином. Пола часа затим видео се чамац на по Дунава. Валови су га дизали и спуштали, тек да га не прождеру. Њихова пена обасипала га је са свих страна. Четири Турчина веслала су снажним мишицама, а у чамцу су седеле оне две у црно одевене госпође.

Један од оних српских трговаца примети: „Опклadio бих се да су то Мађарице! Ваља им признати да за страх не знају!“

Неки млади католички свештеник из Хрватске који беше дошао да посети неке своје рођаке у Београду, — а за њега, гледајући га откако се појавио на месту укрцавања нико не би могао у погледу страха оно исто устврдити — донесе извештај да нам је узалудно чекање, јер су шајкаши изјавили да данас неће превозити. На то рече онај трговац из Београда да се ми нећемо постидети од мађарских жена, па да нам не остаје ништа друго него да нађемо турски чамац. Истина, њихов је чамац знатно слабији од аустријских шајки, али зато Турци боље познају Дунав, а и они су добри возари.

Пристаниште за турске чамце је на неколико стотина корака повише такозване Коњичке страже. Ту се онима што долазе из прека и што онамо прелазе прегледају пасоши, и овде се пази да се не кријумчари. Ту је било неколико чамаца и неколико турских возара седели су с прекрштеним ногама на песку или су шетали мирно и полако горе доле, држећи у рукама своје дуге чибукe.

— Хоћете ли нас превести? — упитах једног старца, најстаријег међу њима, који је имао преплануло арапско лице, белу браду, и с белом чалмом, који је у тај мах достојанствено одбијао густ, модар дим. Он се није ни најмање узнемирио, није нас ни погледао, него је само климнуо главом и тиме дао знак да неће.

— Зар мислиш да се олуја неће данас стишати? — продужих ја. Старац одмаче ћилибар свога чибука од уста, па узвикну: „Јок, јок!“ и климну главом као да би одобравао, а затим цокну језиком, као да би тиме хтео дати том одобравању још и неки израз непогрешивости. То ми беше доста непријатно, па се окренух трговцима и упитах их шта да се ради кад већ и Турци неће да нас возе.

— То не може бити, — одговори један од њих. — Турчин ће превозити па да валови иду и преко Београда.

Тада београдски трговац упути исто питање старом Турчину. Овај одговори да је он већ рекао да ће возити само док попуши до краја свој чибук, и за то време вратиће се из вароши (Земунa) и његови момци који тамо имају посла. Касније тек сазнао сам да оно махање главом које код нас значи — не, код Турака означава — да, а цок језиком, климање главом и жмиркање очима да значе — оклевање.

Неколико минута после тога вратише се момци из вароши, седосмо у два чамца и отискосмо се на узбуркани Дунав. Моји су сапутници били један влашки бољар са синчићем, онда један млад Србин који се враћао из Хајделберга где је студирао о трошку своје владе неколико година, па и онај поменути свештеник. Река је заиста силно вукла низ воду. Слева и десна заплускивали су вали у лаки чамац, као да су га хтели да распрскају, па као да се љуте на ово неколико јадних дасака, заплускивали су нас у лице. Она четири момка, међу њима један црнац, са светлоцрном кожом, седели су на својим банцима као приковани, и укроћаваху, са рукама завраћеним до рамена, валове витким веслима у подједнаком такту. Стари Турчин је седео на простртом ћилиму у задњем делу чамца, држећи једном руком крмилу а другом свој чибук и достојанствено одбијаше облаке дима у ветар. Младом свештенику таква мирноћа душе није била дата. Тек што смо били пошли, једва да смо се удаљили неколико хвати од обале, он се поче кајати. „О Боже, о Боже мој!“ уздисаше. „Зашто сам се тако лакомислено предао опасностима? Човек је грешно створење, не зна да цени оно што је добро све донде док не дође у опасност да га изгуби.“

Покушао сам да утешим овог плашљивог пастира.

— Немојте се огрешити, незнани господине мој, немојте наводити несрећу на нас својим говором. Сетите се

само да смо на води и да ђаво не мирује, него се отима око душе човекове.

Један вал пљусну у лице младоме „душестаратељу“ који то име бар за себе самог сасвим заслуживаше.

— О света Госпо! — узвикну он. — Ето шта ви изазвасте својим речима.

А најмање могао је миропомазани слуга господњи да подноси љуљање с једне стране на другу. У таквим часовима стиже његов јад до врхунца. Пошто ту љуљање не узимаше никакве обзире на скрушеност овог новог Јоне, који стално мишљаше да ће наићи на чељуст какве дунавске ајкуле, то напослетку умукоше његова јадиковања. Он се предаде својој судбини с муклим очајањем; до којег га је довела његова грешна обест.

После вожње од једног и по часа стигосмо најзад, на велико задовољство оног свештеника спремног да умре, до подножја хриди, на којој је подигнута стара, историјом богата београдска тврђава. Вода је ту толико била висока да је дуж целог најнижег градског платна кроз пушкарнице продрла у унутрашњост утврђења, а на погдекојим местима замало што није прелила и саме зидине. Момци усправише у чамцу малену катарку, пребацише преко њена врха конопца и скочише на обалу, да би се попели на градско платно, па трчећи по њему вукли су лаку лађицу поред тврђаве. За време те вожње наилазили смо овде-онде на групе турских војника који су, готово голи, прали своје рубље. У отстојањима шетали су горе доле по бедемима поједини стражари испред трошних стражарница.

Спољни изглед тврђаве није у стању да нам створи повољан појам о њеним унутрашњим приликама. Примећује се да су зидине на много места водом подривене, да су испрекидане, да су местимице потонуле и да су се сурвале, и уопште су трошне и занемарене. По бедемима расте коров, а гдегде их је киша или одронила или претрпала земљом. Неколико корачаја од тврђаве уз Саву је пристаниште за лађе које стижу у Београд. Један српски полицајац, одевен као и други Срби, а који се само по палици познаје да је полицијска власт, узео наше путне исправе. Тада смо ступили на земљиште кнежевине Србије.

5

ПРЕГЛЕД НОВИХ КЊИГА

1. КОМЕНТАР ЗАКОНА О ИЗВРШЕЊУ И ОБЕЗБЕЂЕЊУ:
СА РЕГИСТРОМ ПОЈМОВА; ДОДАТАК УЗ ЗАКОН О
ИЗВРШЕЊУ; ПОДЗАКОНСКА АКТА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ
ЗАКОНА О ИЗВРШЕЊУ И ОБЕЗБЕЂЕЊУ
Драгољуб Лазаревић
Београд: Пословни биро, 2016.
2. КОМЕНТАР ЗАКОНА О ЈАВНОМ БЕЛЕЖНИШТВУ;
ЈАВНОБЕЛЕЖНИЧКИ ПОСЛОВНИК
Драгољуб Лазаревић
Београд: Пословни биро, 2016.
3. КОМЕНТАР ЗАКОНА О ПОЛИЦИЈИ: СА ПРИЛОЗИМА
Бранко Лештанин, Жељко Никач
Београд: Пословни биро, 2016.
4. КОМЕНТАР ЗАКОНА О ПРЕКРШАЈИМА: СА СУДСКОМ
ПРАКСОМ, ПОДЗАКОНСКИМ АКТИМА И РЕГИСТРОМ
ПОЈМОВА; И СУДСКИМ ПОСТУПЦИМА
Божо Н. Вукчевић
Београд: Пословни биро, 2016.
5. КОМЕНТАР ЗАКОНА О ЈАВНИМ ПРЕДУЗЕЋИМА: СА
ПРИЛОЗИМА
Секула Новаковић
Београд: Пословни биро, 2016.
6. ЗБИРКА НОВИХ ЗАКОНА: ЗАКОН О ПРЕКРШАЈИМА;
ЗАКОН О ПОЛИЦИЈИ; ЗАКОН О ЈАВНОМ РЕДУ И
МИРУ; ЗАКОН О ЈАВНОМ ОКУПЉАЊУ; ЗАКОН О
ОРУЖЈУ И МУНИЦИЈИ
Београд: Пословни биро, 2016.
7. КОМЕНТАР ЗАКОНА О ОПШТЕМ УПРАВНОМ
ПОСТУПКУ
Снежана Кнежевић
Београд: Пословни биро, 2016.
8. КОМЕНТАР ЗАКОНА О БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉУ НА
РАДУ: СА СТРАТЕГИЈОМ И ПОДЗАКОНСКИМ АКТИМА
Београд: Пословни биро, 2015.
9. ДРЖАВНИ НЕПРИЈАТЕЉИ
Мишел Уелбек, Бернар-Анри Леви
Београд: Воока, 2016.
10. КАРАОКЕ СТРАВЕ
Рју Мураками
Београд: Воока, 2015.
11. ЛАНЗАРОТЕ И ДРУГИ ТЕКСТОВИ: РОМАН
Мишел Уелбек
Београд: Воока, 2015.

12. МОЈА БОРБА: РОМАН: ТОМ 1.
Карл Уве Кнаусгор
Београд: Воока, 2016.
13. МОЈА БОРБА: РОМАН: ТОМ 2.
Карл Уве Кнаусгор
Београд: Воока, 2016.
14. ПОКОРАВАЊЕ
Мишел Уелбек
Београд: Воока, 2015.
15. ПРИЧА ЗА БИЋЕ ВРЕМЕНА
Рут Озеки
Београд: Воока, 2015.
16. ПРИЧЕ ТВОГ ЖИВОТА
Тед Ђанг
Београд: Воока, 2016.
17. ПРОШИРЕЊЕ ПОДРУЧЈА БОРБЕ
Мишел Уелбек
Београд: Воока, 2015.
18. РАЗГОВОРИ СА СОБОМ
Андрес Неуман
Београд: Воока, 2015.
19. СИРЕНА КОЈА СЕ СМЕШИ: ПЕТ БАЈКИ О
ВЕНЕЦИЈАНСКОМ ГЕТУ
Мирјана Огњановић
Београд: Воока, 2016.
20. СВИ СУ У ПРАВУ
Паоло Сорентино
Београд: Воока, 2016.
21. ТВОЈ SIN, HUCKLEBERRY FINN
Беким Сејрановић
Београд: Воока, 2016.
22. УКУЛЕЛЕ ЈАМ
Ален Мешковић
Београд: Воока, 2015.
23. УНА И СЕЛИНЦЕР
Фредерик Бегбеде
Београд: Воока, 2016.
24. ЗОВЕМ СЕ ЛУСИ БАРТОН
Елизабет Страут
Београд: Воока, 2016.

25. АНДРИЋЕВА ЛЕСТВИЦА УЖАСА: ГОТСКИ РОМАН
Светислав Басара
Београд: Лагуна, 2016.
26. АРЗАМАС
Ивана Димић
Београд: Лагуна, 2016.
27. БИТИ КАО РЕКА
Пауло Коелњо
Београд: Лагуна, 2016.
28. БОГ МИ ЈЕ СВЕДОК
Макис Цитас
Београд: Лагуна, 2016.
29. ЧЕРНОБИЉСКА МОЛИТВА: ХРОНИКА БУДУЋНОСТИ
Светлана Алексијевич
Београд: Лагуна, 2016.
30. ИСЕЧЦИ ВРЕМЕНА
Вук Драшковић
Београд: Лагуна, 2016.
31. КАРАВАН ЧУДЕСА
Урош Петровић
Београд: Лагуна, 2016.
32. КЛУБ ЗА ВЕШАЊЕ
Тони Парсонс
Београд: Лагуна, 2016.
33. КЊИЖЕВНА РАСКРШЋА: ИДЕНТИТЕТ, АНДРИЋ,
ЦРЊАНСКИ
Зоран Аврамовић
Београд: Лагуна, 2016.
34. КЊИЖЕВНИ ВОДИЧ КРОЗ БЕОГРАД
Јово Анђић
Београд: Лагуна, 2015.
35. КО СЕЈЕ ВЕТАР: ШТА СУ ЗАПАДНИ ПОЛИТИЧАРИ
УРАДИЛИ НА ОРИЈЕНТУ
Михаел Лидерс
Београд: Лагуна, 2016.
36. ЛОНДОН: ТОМ 1.
Едвард Радерфурд
Београд: Лагуна, 2009.

37. ЛОНДОН: ТОМ 2.
Едвард Радерфурд
Београд: Лагуна, 2009.
38. ЛОНДОН: ТОМ 3.
Едвард Радерфурд
Београд: Лагуна, 2009.
39. МАЛИ ФЛАУТИСТА
Едуардо Мане
Београд: Лагуна, 2016.
40. МЕСЕЦ У КАВЕЗУ
Сое Валдес
Београд: Лагуна, 2016.
41. МИРИС НЕБА
Исидора Бјелица
Београд: Лагуна, 2016.
42. МУШКАРАЦ У ГРЛУ
Ведрана Рудан
Београд: Лагуна, 2016.
43. НЕМАЊИЋИ: ДВА ОРЛА: КЊ. 1.
Владимир Кецмановић, Дејан Стојиљковић
Београд: Лагуна, 2016.
44. НЕМАЊИЋИ: У ИМЕ ОЦА: КЊ. 2.
Владимир Кецмановић, Дејан Стојиљковић
Београд: Лагуна, 2016.
45. НОЋ АРХАНГЕЛА
Влада Арсић
Београд: Лагуна, 2016.
46. ОЧАЈ ОД НАНЕ: ИЗАБРАНЕ И НОВЕ ПРИЧЕ
Светислав Басара
Београд: Лагуна, 2016.
47. ОДЛАЗАК У ЈОЛКИ ПАЛКИ ИЛИ ЛАЖНА УЗБУНА У
АЛЕЈИ ЗАСЛУЖНИХ
Мирјана Ђурђевић
Београд: Лагуна, 2016.
48. ОНИ
Џевад Сабљаковић
Београд: Лагуна, 2016.

PREPORUČUJEMO

1. Žan-Noel Kapferer: GLASINE: Najstarije sredstvo informisanja na svetu / Sremski Karlovci, Novi Sad: Izdavačka knjižarnica Stojana Stojanovića, 2016.

Preuzeto sa sajta: <http://www.ikzs.com/index.php?stranica=opis&knjiga=488>

Do dana današnjeg je proučavanje glasina bilo praćeno njihovim negativnim vrednovanjem: glasina je nužno netačna, izmišljena ili iracionalna. Stoga se uvek jadikovalo zbog postojanja glasina, na njih se gledalo kao na privremeno udaljavanje od istine, nalet ludila. Neki su čak u povećanju broja sredstava javnog informisanja videli priliku da se obračuna sa glasinama: televizija, radio i štampa bi mogli da ukinu razlog postojanja glasina. Mi smo u ovoj knjizi pokazali da je to negativno vrednovanje neodrživo. S jedne strane, ono je razumevanje glasina dovelo u ćorsokak: većina karakteristika ovog fenomena je ostala neobjašnjena i opisana kao patološka. S druge strane, čini se da je takvo poimanje pre svega podstaknuto moralisanjem i dogmatizmom. U suštini, postoji samo jedan način da se spreče glasine: zabraniti ljudima da pričaju. Očito nastojanje da u opticaju budu isključivo pouzdane glasine, vodi pravo ka kontroli informacija, a onda i kontroli slobode govora: mediji bi tako postali jedini dozvoljeni izvor informisanja. Tada bi postojale samo zvanične informacije. To nas dovodi do same suštine postojanja glasina. Glasina nije nužno „lažna”, ali je zato nužno nezvanična. Skrajnuta i ponekad u opoziciji, ona osporava zvaničnu nudeći drugačiju stvarnost. Zato je masovni mediji nisu istisnuli.

2. Mihail Leonovič Gasparov: ZANIMLJIVA GRČKA / Sremski Karlovci, Novi Sad: Izdavačka knjižarnica Stojana Stojanovića, 2014.

Preuzeto sa sajta:

<https://www.knjizara.com/Zanimljiva-Grcka-M-L-Gasparov-141513>

Ako vi, mladi čitaoče, prelistavate ovu knjigu, posmatrate sličice, zagledate u sadržaj, tu i tamo čitate po nekoliko stranica – prvo pitanje koje ćete postaviti biće, verovatno, sledeće: „A je li istina tako i bilo?”

Odgovaram: i da, i ne.

Istina je da su postojale slavne pobede Grka nad Persijancima, a zatim je Aleksandar Makedonski bajkovito brzo osvojio Istok. Istina je da su Spartanci

bili nepobedivi ratnici, a Atinjani su bolje od drugih gradili mermerne hramove i stvarali tragedije za pozorište. Istina je da se u grčkom jeziku prvi put pojavila reč „filosofija”, i da su se u Aleksandrijskoj biblioteci bavili gotovo svim onim naukama kojima se danas bavimo i mi.

Ali, da je oko tih događaja bilo toliko uzgred ostvarenih predskazanja proročišta; da su svi junaci bili junačine bez straha i mane, a zlikovci – zlikovci do dna svoje crne duše; da su svi govori, koji su pri tome držani, bili tako pametni, kratki i skladni; da su sva divljaštva zemaljske prirode i ljudskih običaja, o kojima su slušali Stari Grci, bili zaista takvi – za to, naravno, ne može da se garantuje. Tu je mnogo izmišljotine.

O autoru:

Mihail Leonovič Gasparov (1935–2005), akademik Ruske akademije nauka, stručnjak za oblast klasične filologije, antičke istorije, opšte poetike, versifikacije, teorije i prakse prevoda. Glavni naučni saradnik Instituta za viša humanistička istraživanja, profesor na Ruskom državnom univerzitetu humanističkih nauka, autor mnogobrojnih radova, među kojima su najvažniji: Antička književna basna (1971), Savremeni ruski stih. Metrika i ritmika (1974), Ogljed iz istorije ruskog stiha. Metrika, ritmika, rima, strofika (1984), Ogljed iz istorije evropskog stiha (1989), Ruska poezija 1890–1925. u komentarima (1993), O antičkoj poeziji: Pesnici. Poetika. Retorika (2000), Herodotove priče o grčko-persijskim radovima i o još mnogo toga (2001), Ogledi iz istorije jezika ruske poezije XX veka (1993), Akademska avangarda: priroda i kultura kod poznog Brjusova (1995), O. Mandeljštam: građanska lirika 1937. godine (1996), Ruski stih s početka XX veka u komentarima (2001), O ruskoj poeziji: Analize. Interpretacije. Karakteristike (1989), Metar i smisao. O jednom mehanizmu kulturnog pamćenja (1999), Zanimljiva Grčka. Priče o antičkoj kulturi (1995).

3. Žak Lakarijer: GRČKO LETO: Jedna svakidašnja Grčka od četiri hiljade godine / Loznica: Karpos, 2012.

Preuzeto sa sajta:

http://www.delfi.rs/knjige/39077_grcko_leto_knjiga_delfi_knjizare.html

Lakarijera smo upoznali preko glasovite edicije „Rečnici zaljubljenika” (kod nas je objavljuje „Službeni glasnik”), gde je objavljena i Lakarijerova izvanredna knjiga „Rečnik zaljubljenika u Grčku”. „Grčko leto”, knjiga koja je pred nama jeste štivo koje je u Francuskoj i Grčkoj doživelo desetine izdanja, jedna povest „o svakidašnjoj Grčkoj od četiri hiljade godina”. Lakarijer je na prvo putovanje u Grčku krenuo 1947, a na poslednje 1966. Poslednja slika koje se seća jeste

ostrvo u Egejskom moru, „bez drveća, sa jednim jedinim selom i goletnim predelom u kom se beda i lepota spajaju kao dve padine brega”. O da, Grčka je ta zemlja, nad kojom je Empedokle uzviknuo: „Plakao sam, jecao pri pogledu na ovu čudnu zemlju.” Ovo štivo o Atosu, Kritu, majušnim manastirima, lepim kao dečje igračke, sa freskama što imaju one duboke oči što nas pohode u snu, o Antigoninim čempresima, pisano je za nas kojima je Mediteran ono jedino mesto gde se susreću sreća i spokoj, gde je život zbilja moguć, a da nije tek puko pretrajavanje. O, prepuna je čuda ova knjiga... Da li ste ikada pomislili da je moderan grčki jezik, ovaj koji sada čujemo na grčkim ulicama, star preko tri hiljade godina, pita se autor, da je jezik kojim mu se obraćao seljak iz jednog zaselka stariji od srušenog Zevsovog hrama što se video u blizini. Jednom, na Kritu, upoznala sam Engleza koji je držao piljarnicu. Rekao mi je da je u nekom prošlom životu bio profesor na fakultetu u Britaniji, ali da je prodao sve, kupio brod i došao sa porodicom u Grčku. Pitala sam zbog čega. Rekao je kratko: „Zbog svetlosti”. Ova knjiga je sva od svetlosti.

Sanja Domazet

Preuzeto sa sajta: <http://karposbooks.rs/shop/panelinion/grcko-letu/>

Ne treba mešati knjige koje se čitaju na putovanju sa onima koje na putovanje navode.

Andre Breton

„Na svoje prvo putovanje u Grčku krenuo sam 1947, na poslednje u jesen 1966. Poslednja moja slika: ostrvo u Egejskome moru, bez drveća, sa jednim jedinim selom i goletnim predelom u kom se beda i lepota spajaju kao dve padine brega. Spoj suprotnosti, kao u Heraklitovoj rečenici koju predeli Kiklada neprestano sriču u svojoj svetlosti: Protivno se udružuje i iz raznih tonova postaje najlepša harmonija, i sve biva borbom. Slika tog zagubljenog ostrva čvrsto se zadržava u meni, možda zato što je bila poslednja. Ipak, kako godine prolaze, uviđam koliko se u mom pamćenju uspomene mešaju kao u kakvoj zagonetnoj igri. Zašto neke, naizgled sasvim bezimene, uporno ostaju kao da hoće da podvuku neku poruku čiji mi smisao i dalje izmiče?”

4. Bronislav Geremek: ISTORIJA SIROMAŠTVA: Beda i milosrđe u Evropi / Loznica: Karpos, 2015.

Preuzeto sa sajta:

<http://karposbooks.rs/shop/supplementa/istorija-siromastva/>

Bogati i moćni u državi i crkvi izražavali su, tokom vekova, pomešana osećanja prema siromašnima, koja su oscilirala između sažaljenja i straha, samilosti i gnušanja. Ova studija, koja se bavi ekonomskim, društvenim i verskim aspektima siromaštva, nudi odgovore na to kako su takvi stavovi uticali na javno i privatno delovanje u odnosu na siromašne i baca svetlost na promenjivu prirodu uzroka siromaštva u Evropi od srednjeg veka do naših dana.

Čak i u „hristijanizovanom” srednjem veku nije bilo mnogo razumevanja za siromašne – osim ako siromaštvo nije bilo dobrovoljni izbor – i uzroci siromaštva su često bili predmet teoloških mistifikacija. Siromašni su igrali ulogu u spasenju bogatih kao objekti dobročinstva („Bog bi mogao da učini sve ljude bogatima, ali hteo je da postoje i siromašni na ovome svetu, kako bi bogati imali priliku da iskupe svoje grehe“) i kao oni koji se mole za svoje dobročinitelje. Sa izbijanjem ekonomskih kriza krajem srednjeg veka, koje su naročito pogodile Evropu u 16. veku, sa povećanjem broja prosjaka i osiromašenog seoskog stanovništva koje nadire u gradove, na siromaštvo se sve više gleda kao na opasno, štetno i kao na uzrok društvene nestabilnosti. Siromašnima se zabranjuje da prose i uvodi se stroža razlika između „pravih” siromaha i onih sposobnih za rad, koji se potom prisiljavaju na rad. U 16. veku dolazi do sekularizacije socijalne pomoći i gradovi preuzimaju nekadašnju ulogu crkve u raspodeli milostinje i u ovom veku se otuda začinju prve moderne institucije socijalne zaštite. Međutim, istovremeno dolazi i do prvih primena represivnih mera prema siromašnima (kako bi sprečio i kaznio zloupotrebu nove socijalna zaštite, grad Ruan 1566. podiže četiri vešala) i one će se u narednim vekovima pojačavati.

Počev od kraja srednjeg veka, broj siromašnih u Evropi neprestano raste: gubljenjem ili napuštanjem zemlje seosko stanovništvo postaje nadničarsko, a u doba industrijalizacije zanatlije gube svoj status i nezavisnost i nalaze nesigurne poslove u industrijskim pogonima. Iako se suzbija apsolutno siromaštvo, jaz između bogatih i siromašnih biva očigledniji. Pitanje siromaštva je ono koje generiše prve utopijske socijalističke ideale.

Bronislav Geremek pokazuje u kojoj meri je ključnu ulogu igralo siromaštvo u evropskoj istoriji. Njegova briljantno napisana studija baca novu svetlost na delovanje pojedinaca, grupa i nacija i na ono što je ležalo u osnovi najvećih društvenih promena na starom kontinentu. Istorija siromaštva. Beda i milosrđe u Evropi se smatra jednim od neizostavnih istorijskih radova o ovoj temi ekonomske i društvene istorije.

5. OSTAJU SAMO ZAGONETKA I TRAGEDIJA: Spisi o Hadrijanu / Loznica: Karpos, 2012.

Preuzeto sa sajta:

<http://karposbooks.rs/shop/fontes/ostaju-samozagonetka-i-tragedijaspisi-o-hadrijanu/>

Priredio i preveo: Dejan Acović

„Spisi o Hadrijanu” sadrže antičke izvore o jednoj od najfascinantnijih ličnosti pozne antike, o rimskom imperatoru Hadrijanu (117–138 n.e). Pored Hadrijanove biografije iz važnog prosopografskog izvora „Historia Augusta” i istorijskih spisa Diona Kasija, Eutropija i Aurelija Viktora, u zbirku su uključena i manje poznata istorijska svedočanstva, fragmenti i natpisi.

Hadrijanov život, rana mladost i obrazovanje, politički uspon, reformatorska delatnost, putovanja uzduž i popreko velike imperije, graditeljstvo, učenost, ljubavne strasti i sve ostalo što je činilo habitus ovog rimskog cara, već su za same Rimljane bili puni zbunjujućih odlika. Njegovo je doba, bez velikih ratova i potresa, kako je primetio istoričar Edvard Gibon, najsrećnije doba u poznatoj istoriji čovečanstva. A nakon njega – only enigma and tragedy remain.

6. Auger Gislen de Buzbek: PISMA IZ TURSKE / Loznica: Karpos, 2013.

Preuzeto sa sajta:

http://www.delfi.rs/knjige/57368_pisma_iz_turske_knjiga_delfi_knjizare.html

Vratimo se sada Beogradu imajući u vidu naš glavni cilj – put u Konstantinopolj. Pošto smo u gradu obezbedili sve što smo mislili da je potrebno za putovanje kopnom, ostavivši Smederevo (Symandria), nekada uporište srpskih despota, sa leve strane, uputismo se ka Nišu (Nissa). Kada smo dospeli do jedne uzvišice Turci nam pokazaše snegom pokriveno vrhove Transilvanije u daljini; takođe nam pokazaše mesto blizu koga se još mogu videti ostaci stubova Trajanovog mosta.

Nakon što smo prešli reku, koju domaće stanovništvo zove Morava (Morava), dođosmo u srbijansko selo po imenu Jagodina (lagodna); tu smo imali priliku da vidimo pogrebne običaje u toj zemlji koji se veoma razlikuju od naših. Telo pokojnika bilo je izloženo u crkvi, lice mu je bilo otkriveno a pored glave se nalazio hleb, komad mesa i čaša vina; njegova supruga je stajala sa strane a takođe i ćerka, odevene u najbolju odeću, ćerka je imala kapu ukrašenu paunovim perima ...

Nedaleko od Jagodine dođosmo do rečice koju stanovnici nazivaju Nišava. Ona nas je pratila sa desne strane sve dok nismo stigli do Niša. Na jednom smo mestu, na obali reke (gde se još uvek mogu videti ostaci rimskog puta) pronašli mali mermerni stub sa natpisom na latinskom, ali je bio toliko oštećen da se nije mogao pročitati. Za stanovnike ove oblasti Niš je veliki i značajan grad ...

Auger Gislen de Buzbek (1520–1592), flamanski humanista i diplomata u službi kuće Habzburga. Sredinom XVI veka biva upućen u diplomatsku misiju u Osmansko carstvo. Njegov epistolarni putopis jedno je od najvažnijih svedočanstava o Sulejmanu Veličanstvenom (1520–1566) i o gotovo svim sferama političkog i kulturnog života Turske tog doba. Prolazeći kroz Srbiju, Buzbek je zabeležio i dragocene podatke o našoj zemlji. Pisma iz Turske su važan kulturno-istorijski dokument, pisan na latinskom, koji se po prvi put pojavljuje u prevodu na srpski.

6

ЛИСТА НАЈЧИТАНИЈИХ КЊИГА

**ЛИСТА НАЈЧИТАНИЈИХ КЊИГА У БИБЛИОТЕЦИ УПРАВЕ
ЗА ПЕРИОД ФЕБРУАР–МАРТ 2017. ГОДИНЕ**

1. АРЗАМАС
Ивана Димић
Београд: Лагуна, 2016.
2. ЛЕЖАЊЕ НА КАУЧУ
Ирвин Д. Јалом
Београд: Нова књига плус, 2016.
3. ОКЛОПНО СРЦЕ
Ју Несбе
Београд: Лагуна, 2015.
4. ЖЕНА ЦРВЕНЕ КОСЕ
Орхан Памук
Београд: Геопоетика издаваштво, 2016.
5. ЈЕР МИ ТАКО КАЖЕМО
Ноам Чомски
Београд: Службени гласник, 2016.
6. БАУДОЛИНО
Умберто Еко
Београд: Вулкан издаваштво, 2016.
7. ЗАПИСИ СА ДУНАВСКОГ ПЕСКА
Светлана Велмар-Јанковић
Београд: Лагуна, 2016.
8. СУСРЕТ ПОД НЕОБИЧНИМ
ОКОЛНОСТИМА
Владан Матијевић
Београд: Лагуна, 2016.
9. СМРТ ЗА ПОНЕТИ
Зоран С. Николић
Београд: Лагуна, 2016.
10. ПЛОДОВИ НА ВЕТРУ
Трејси Шевалије
Београд: Лагуна, 2016.